



Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

62. årgang

23. maj 2019

Indhold

IV Oplysninger

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER, KONTORER OG AGENTURER

Europa-Kommissionen

2019/C 177/01	Euroens vekselkurs	1
2019/C 177/02	Kommissionens gennemførelsesafgørelse af 14. maj 2019 om offentliggørelsen i <i>Den Europæiske Unions Tidende</i> af ansøgningen om godkendelse i henhold til artikel 53 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af en væsentlig ændring af varespecifikationen for betegnelsen »Banon« (BOB)	2
2019/C 177/03	Kommissionens gennemførelsesafgørelse af 14. maj 2019 om offentliggørelse i <i>Den Europæiske Unions Tidende</i> af en ansøgning om godkendelse i henhold til artikel 53 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af en væsentlig ændring af varespecifikationen for betegnelsen »Beurre d'Isigny« (BOB)	14

OPLYSNINGER VEDRØRENDE DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE SAMARBEJDSOMRÅDE

EFTA-Tilsynsmyndigheden

2019/C 177/04	Opfordring til at fremsætte bemærkninger efter artikel 1, stk. 2, i del I i protokol 3 til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol vedrørende statsstøttespørgsmål	27
---------------	--	----

V Øvrige meddelelser

ADMINISTRATIVE PROCEDURER

Det Europæiske Personaleudvælgelseskontor (EPSO)

2019/C 177/05	Meddelelse om almindelig udvælgelsesprøve	55
---------------	---	----

PROCEDURER VEDRØRENDE GENNEMFØRELSEN AF KONKURRENCEPOLITIKKEN

Europa-Kommissionen

2019/C 177/06	Anmeldelse af en planlagt fusion (Sag M.9323 — RheinEnergie/SPIE/TankE) — Behandles eventuelt efter den forenklede procedure ⁽¹⁾	56
2019/C 177/07	Anmeldelse af en planlagt fusion (Sag M.9328 — Platinum Equity Group/Multi-Color Corporation) — Behandles eventuelt efter den forenklede procedure ⁽¹⁾	58

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst.

IV

(Oplysninger)

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

Euroens vekselkurs ⁽¹⁾

22. maj 2019

(2019/C 177/01)

1 euro =

Valuta	Kurs	Valuta	Kurs		
USD	amerikanske dollar	1,1171	CAD	canadiske dollar	1,4952
JPY	japanske yen	123,27	HKD	hongkongske dollar	8,7692
DKK	danske kroner	7,4680	NZD	newzealandske dollar	1,7173
GBP	pund sterling	0,88280	SGD	singaporeanske dollar	1,5399
SEK	svenske kroner	10,7600	KRW	sydkoreanske won	1 329,30
CHF	schweiziske franc	1,1252	ZAR	sydafrikanske rand	16,0504
ISK	islandske kroner	138,50	CNY	kinesiske renminbi yuan	7,7108
NOK	norske kroner	9,7598	HRK	kroatiske kuna	7,4260
BGN	bulgarske lev	1,9558	IDR	indonesiske rupiah	16 225,88
CZK	tjekkiske koruna	25,793	MYR	malaysiske ringgit	4,6756
HUF	ungarske forint	326,54	PHP	filippinske pesos	58,610
PLN	polske zloty	4,3038	RUB	russiske rubler	71,7625
RON	rumænske leu	4,7625	THB	thailandske bath	35,686
TRY	tyrkiske lira	6,8110	BRL	brasilianske real	4,5163
AUD	australske dollar	1,6221	MXN	mexicanske pesos	21,2345
			INR	indiske rupee	77,8600

⁽¹⁾ Kilde: Referencekurs offentliggjort af Den Europæiske Centralbank.

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE**af 14. maj 2019****om offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende* af ansøgningen om godkendelse i henhold til artikel 53 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af en væsentlig ændring af varespecifikationen for betegnelsen »Banon« (BOB)**

(2019/C 177/02)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR –

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21. november 2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer ⁽¹⁾, særlig artikel 50, stk. 2, litra a), sammenholdt med artikel 53, stk. 2, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Frankrig har i henhold til artikel 49, stk. 4, i forordning (EU) nr. 1151/2012 indsendt en ansøgning om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen for »Banon« (BOB).
- (2) Kommissionen har i henhold til artikel 50 i forordning (EU) nr. 1151/2012 behandlet ansøgningen og konkluderet, at den opfylder betingelserne i forordningen.
- (3) For at gøre det muligt at indgive meddelelse om indsigelse i henhold til artikel 51 i forordning (EU) nr. 1151/2012 skal ansøgningen om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen, jf. artikel 10, stk. 1, første afsnit, i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2014 ⁽²⁾, herunder det ændrede enhedsdokument og henvisningen til offentliggørelsen af den pågældende varespecifikation, for den registrerede betegnelse »Banon« (BOB) offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende* —

BESTEMT FØLGENDE:

Eneste artikel

Ansøgningen om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen for den registrerede betegnelse »Banon« (BOB), jf. artikel 10, stk. 1, første afsnit, i gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2014, herunder det ændrede enhedsdokument og henvisningen til offentliggørelsen af den pågældende varespecifikation, er indeholdt i bilaget til denne afgørelse.

I henhold til artikel 51 i forordning (EU) nr. 1151/2012 giver offentliggørelsen af denne afgørelse ret til at gøre indsigelse mod den ændring, der er nævnt i stk. 1, inden for tre måneder fra datoen for offentliggørelsen af afgørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udfærdiget i Bruxelles, den 14. maj 2019.

På Kommissionens vegne

Phil HOGAN

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EUT L 343 af 14.12.2012, s. 1.

⁽²⁾ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2014 af 13. juni 2014 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT L 179 af 19.6.2014, s. 36).

BILAG

ANSØGNING OM GODKENDELSE AF EN VÆSENTLIG ÆNDRING AF VARESPECIFIKATIONEN FOR EN BESKYTTET
OPRINDELSESBETEGNELSE ELLER EN BESKYTTET GEOGRAFISK BETEGNELSE

Ansøgning om godkendelse af en ændring, jf. artikel 53, stk. 2, første afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012

»BANON«

EU-nr.: PDO-FR-0290-AM02 — 10.1.2018

BOB (X) BGB ()

1. Ansøgende sammenslutning og legitim interesse

Navn: Syndicat Interprofessionnel de Défense et de Promotion du Banon

Adresse:

570 Avenue de la libération

04100 MANOSQUE

FRANKRIG

Tlf. +33 492874755

Fax +33 492727313

E-mail: v.enjalbert@mre-paca.fr

Sammenslutningen består af mælkeproducenter, forarbejdningsvirksomheder og modningslagre og er derfor berettiget til at ansøge om ændringer af varespecifikationen.

2. Medlemsstat eller tredjeland

Frankrig

3. Afsnit i varespecifikationen, som berøres af ændringen

- Produktets betegnelse
- Beskrivelse af produktet
- Geografisk område
- Bevis for oprindelse
- Produktionsmetode
- Tilknytning
- Mærkning
- Andet: ajourføring af kontrolorganets og sammenslutningens kontaktoplysninger, krav i nationale bestemmelser.

4. Type ændring

- Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB.
- Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB, for hvilken der ikke er offentliggjort et enhedsdokument (eller tilsvarende).

5. Ændring(er)

5.1. Produktets betegnelse:

I afsnittet »Produktets betegnelse« erstattes følgende bestemmelse:

»Den beskyttede oprindelsesbetegnelse, som er defineret i denne varespecifikation, er: »Banon«.«

med:

»Banon«.

Følgende punkt slettes:

»Osten »Banon« har sit navn fra kommunen Banon i departementet Alpes-de-Haute-Provence, som har været et handels- og markedssted lige siden Middelalderen.«

Den beskyttede oprindelsesbetegnelse betragtes som tilstrækkelig i dette afsnit i varespecifikationen.

5.2. *Beskrivelse*

Bestemmelsen »Skorpen under bladene er cremegul« erstattes med »Skorpen under bladene er cremegul eller gyldenbrun«.

Hvad angår farven på skorpen under bladene, suppleres »cremegul« med »eller gyldenbrun« for at beskrive produktet bedre.

Følgende punkt tilføjes:

»Det er en ost, som kendetegnes ved animalske noter, navnlig af ged, der ofte ledsages af aromaer af ammoniak og underskov med en let bitterhed til sidst. Den har en blød og smeltende tekstur i munden.«

Disse præciseringer er baseret på arbejdet i udvalget om undersøgelse af produktets organoleptiske egenskaber.

Disse ændringer foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

5.3. *Geografisk område*

I afsnittet »Afgrænsning af det geografiske område« ajourføres listen over de kommuner, som det geografiske område består af, efter at visse kommuner i det geografiske område har skiftet navn. Perimeteren ændres ikke.

5.4. *Bevis for oprindelse*

Landbrugernes pligt til at føre register over de indkøbte mælkemængder slettes, da det i henhold til de nationale regler ikke er tilladt for dem at købe mælk. Pligten opretholdes derimod for erhvervsdrivende, som ikke er landbrugere.

5.5. *Produktionsmetode*

— Gederace:

Følgende punkt slettes:

»Indtil den 31. december 2013 skal malkegeder af racerne Communes Provençales, Roves, Alpines og krydsninger af disse racer udgøre mindst 60 % af hver besætning.«

Følgende punkt:

»Fra den 1. januar 2014 skal den mælk, der anvendes til fremstilling af »Banon«, udelukkende komme fra geder af racerne Communes Provençales, Roves, Alpines og krydsninger af disse racer.«

ændres til:

»Mælk, der anvendes til fremstilling af »Banon«, skal udelukkende komme fra geder af racerne Communes Provençales, Roves, Alpines og krydsninger af disse racer.«

De frister, der er medtaget i varespecifikationen, slettes, da de ikke længere er aktuelle.

Disse bestemmelser slettes ligeledes fra resuméet.

— Minimal græsningstid og minimal varighed af den periode, hvor græs skal udgøre gedernes grovfoderindtag:

Følgende punkt:

»Gederne skal have regelmæssig adgang til græsning i området i mindst 210 dage om året.«

erstattes med:

»Gederne skal have regelmæssig adgang til græsning i det geografiske område i mindst 210 dage om året.«

Udtrykket »det geografiske område« er mere præcist end »området« og gør kontrollen lettere.

Denne ændring foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

Bestemmelserne

»Græs skal udgøre størstedelen af deres grovfoderindtag i mindst fire måneder om året.«

og

»Gederne skal have regelmæssig adgang til græsning i det geografiske område i mindst 210 dage om året.«

slettes således én gang.

Den minimale græsningstid og varighed af den periode, hvor græs skal udgøre gedernes grovfoderindtag, som er medtaget to steder i varespecifikationen, slettes for at undgå en gentagelse.

Disse ændringer foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

— Begrænsning af tilførsel af foder i stalden:

Sætningen

»Tilførsel af foder i stalden er begrænset på årsbasis og dagsbasis.«

slettes, da denne sætning ikke tilføjer noget nyt i forhold til de maksimale begrænsningsværdier, der allerede er medtaget i varespecifikationen.

Denne ændring foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

— Fodertilskud:

Udtrykket »eller biprodukter af korn« tilføjes for ikke at udelukke sammensat foder, hvor etiketten angiver, at det indeholder korn og biprodukter af korn.

Denne ændring foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

— Begrænsning af indkøb af foder, som ikke er dyrket i det geografiske område:

Sætningen »og det samme gælder indkøb af foder, som ikke er dyrket i det pågældende område« slettes, da den uden en målværdi ikke tilføjer nogen faktuelle oplysninger om begrænsningen. Begrænsning af indkøb af foder, som ikke er dyrket i det geografiske område, indgår således også i følgende bestemmelse i den gældende varespecifikation:

»Der må kun tilføres 250 kg foder og tørret lucerne (råmateriale) fra et område uden for det geografiske område pr. voksen ged pr. år.«

Denne bestemmelse slettes ligeledes i enhedsdokumentet.

— Metode til daglig fordeling af tørret lucerne:

Følgende bestemmelse:

»Der må kun tilføres 400 g tørret lucerne (råmateriale) pr. voksen ged pr. dag, som minimum ad to omgange, dog højst 60 kg pr. voksen ged pr. år.«

erstattes med:

»Der må kun tilføres 400 g tørret lucerne (råmateriale) pr. voksen ged pr. dag, dog højst 60 kg pr. voksen ged pr. år.«

Pligten til at give tørret lucerne ad to omgange slettes, da de små mængder ikke berettiger en forsigtighedsregel (som var blevet indført, fordi et stort indtag af kvælstof kan medføre alkalose, der er en alvorlig metabolisk sygdom).

Denne ændring foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

— Forbudte fodermidler:

Punktet:

»Der må ikke tilføres ensilage og foder i baller, korsblomstrede planter og andre planter og frø, der kan give mælken en dårlig smag.«

erstattes med:

»Der må ikke tilføres ensilage og foder i baller samt korsblomstrede planter.«

Målværdien »og andre planter og frø, der kan give mælken en dårlig smag« slettes, da den ikke er præcis nok til let at kunne kontrolleres.

Denne ændring foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

— Indførelse af et forbud mod gmo'er:

Følgende punkt tilføjes:

»Dyrefoderet må kun indeholde planter, biprodukter og fodertilskud, der ikke stammer fra genmodificerede produkter. Det er forbudt at dyrke genmodificerede planter på alle arealer tilhørende en bedrift, der producerer mælk til forarbejdning med den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Banon«. Dette forbud gælder alle plantearter, der kan gives som foder til bedriftens mælkeproducerende dyr, og alle arter, der kan kontaminere disse.«

Med denne bestemmelse bliver det muligt at bevare både foderets traditionelle karakter og dyrenes traditionelle fodringsmetoder.

Denne bestemmelse tilføjes ligeledes i enhedsdokumentet.

— Foderets herkomst:

Følgende sætning tilføjes i enhedsdokumentet: »Med hensyn til foderets herkomst er det, på grund af de naturbestemte faktorer i det geografiske område, vanskeligt at producere kraftfoder, og derfor er produktionen af ensilage begrænset. Da kraftfoderets herkomst ikke er præciseret, kan det stamme fra andre områder end det geografiske område. Grundfoderet stammer hovedsagelig fra det geografiske område, men der kan gives hø, som ikke stammer fra det geografiske område, til gederne. Begrænsningen af kraftfodermængden og begrænsningen af den mængde hø, der kan stamme fra andre områder end det geografiske område, betyder, at foder produceret i området udgør hovedfoderkilden. Der må således tilføres følgende mængde foder, som stammer fra andre områder end det geografiske område, pr. ged pr. år:

— 250 kg ensilage og tørret lucerne (råmateriale), svarende til ca. 213 kg tørstof (en mængde på 190 kg ensilage med et gennemsnitligt tørstofindhold på 84 % svarer til 160 kg tørstof, og en mængde på 60 kg tørret lucerne med et gennemsnitligt tørstofindhold på 89 % svarer til 53 kg tørstof).

— 250 kg kraftfodertørstof (svarende til 270 kg råmateriale) produceret uden for det geografiske område pr. ged pr. år.

Med udgangspunkt i et gennemsnitligt årligt indtag pr. ged på 1 100 kg udgør andelen af foder fra det geografiske område således mindst 58 % (tørstof).«

Denne tilføjelse i enhedsdokumentet gør det muligt at påvise, at gedernes foder for størstedelens vedkommende stammer fra det geografiske område. På grund af de naturbestemte faktorer, der er beskrevet i punktet »Tilknytning til det geografiske område«, kan dette foder ikke udelukkende stamme fra det geografiske område.

— Temperatur ved og frist for tilsætning af løbe:

Punktet:

»Fysisk og kemisk behandling er forbudt, bortset fra filtrering til fjernelse af makroskopiske urenheder, køling til en temperatur over 0 °C med henblik på opbevaring af mælken og genopvarmning af mælken til højst 35 °C inden tilsætning af løbe.«

erstattes med:

»Fysisk og kemisk behandling er forbudt, bortset fra filtrering til fjernelse af makroskopiske urenheder, køling til en temperatur over 0 °C med henblik på opbevaring af mælken og genopvarmning af mælken inden tilsætning af løbe.«

Eftersom temperaturintervallet for tilsætning af løbe er nøje fastlagt i varespecifikationen, der er registreret i henhold til forordning (EU) nr. 1211/2013 af 28. november 2013 (mellem 29 °C og 35 °C), og den anvendte mælk er råmælk fra geder, slettes det mellemliggende begreb genopvarmningstemperaturen, da det er overflødigt. Der er nemlig tale om genopvarmning af mælken i forbindelse med tilsætning af løbe (hvor temperaturen allerede er fastlagt).

Bestemmelsen:

»På osterier tilsættes løbe senest 4 timer efter den seneste mælkeafhentning.«

erstattes med:

»På osterier tilsættes løbe senest 18 timer efter mælkens ankomst til osteriet og inden kl. 12.00 dagen efter den seneste mælkeafhentning.«

Fristen for tilsætning af løbe på osterier ændres for at give virksomhederne mulighed for at tilpasse deres organisation til mælkeafhentningens varighed og den mindste mælkemængde, der anvendes ved hver tilsætning af løbe. Med den aktuelle mælkeafhentningsplan bliver mælken nemlig indsamlet om natten. Sidste mælkeafhentning sker ved 2.30-tiden, og løben tilsættes i et stort kar (1 000 liter) for hele denne portion efter kl. 6.30. På grund af det reducerede antal berørte opdrættere og de ringe mængder er det dog ønskeligt at begrænse natarbejdet og muliggøre tilsætning af løbe til mælken fra kl. 8.00 i små mængder (kar på 80 liter), hvilket kan medføre, at dette arbejde først er afsluttet kl. 12.00.

— Formning:

Punktet:

»Formningen finder sted umiddelbart efter aftapning af valle. Osten formes manuelt i osteforme. Det er tilladt at anvende en fordeler og at anvende multiforme. Enhver form for mekanisk formning er forbudt.«

erstattes med:

»Formningen finder sted umiddelbart efter aftapning af valle. Osten formes manuelt i osteforme. Det er tilladt at anvende en fordeler og at anvende multiforme med mekanisk hjælp til formningen (vendeapparat til karrene og transportbånd). Enhver form for fuldstændigt mekanisk formning er forbudt. Det er obligatorisk at fordele ostemassen manuelt i multiformene.«

For at de erhvervsdrivende kan tilpasse sig til de nye teknikker, præciseres det, at mekanisk hjælp i formningsfasen er tilladt (vendeapparat til karrene og transportbånd), men at det er obligatorisk at fordele ostemassen manuelt i multiformene. Enhver form for fuldstændigt mekanisk formning er således forbudt.

— Afdrypning- og udtagning af formene

Punktet:

»Afdrypning finder sted ved mindst 20 °C. Osten tages ud af formen efter 24-48 timer.«

erstattes med

»Afdrypning finder sted ved mindst 20 °C og skal vare i højst 18-48 timer efter formningen. Osten tages først ud af formene efter denne fase. Herefter lægges ostene til tørring/eftertørring ved minimum 13 °C i mindst 24 timer.«

I overensstemmelse med de erhvervsdrivendes knowhow er de enkelte etapers varighed (18-48 timer for afdrypningen og mindst 24 timer for tørringen/eftertørringen) samt eftertørringstemperaturen (minimum 13 °C) tilføjet med henblik på at fastlægge rammerne for deres praksis.

— Saltningstiden

Saltningstidens varighed slettes, så de erhvervsdrivende kan tilpasse den til koncentrationen af den anvendte saltlage for at opnå det samme resultat.

— Modningsfasen

Punktet:

»Modningen, som varer mindst 15 dage efter tilsætningen af løbe, finder sted i det geografiske område ad to omgange:

- Inden ostens indsvøbning og efter tilsætningen af løbe modnes den i 5-10 dage ved en temperatur på mindst 8 °C. Den modnede ost har en homogen overflade med en veludviklet overfladeflora, en fin, cremefarvet skorpe og en blød ostemasse.
- Efter ostens indsvøbning i blade modnes den i mindst 10 dage ved en temperatur på 8-14 °C. Luftfugtigheden skal være over 80 %.

erstattes med

»Modningen, som varer mindst 15 dage efter tilsætningen af løbe, finder sted ad to omgange:

- Inden ostens indsvøbning og efter tilsætningen af løbe modnes den i 5-10 dage ved en temperatur på mindst 8 °C. Den modnede ost har en homogen overflade med en veludviklet overfladeflora.
- Efter ostens indsvøbning i blade modnes den i mindst 10 dage ved en temperatur på 8-14 °C. Den modnede ost har en fin cremegul eller gyldenbrun skorpe. Luftfugtigheden skal være over 80 %.

Henvielsen til det geografiske område slettes, da den er overflødig i denne del af varespecifikationen. Beskrivelsen af skorpen flyttes hen efter beskrivelsen af parametrene for modningsfasen og bringes i overensstemmelse med afsnittet om beskrivelse af produktet. Beskrivelsen af ostemassen slettes, da dette kriterium, som gør det nødvendigt at skære i ostemassen, ikke kontrolleres på dette tidspunkt.

Punktet:

»Ostene kan dyppes i eau-de-vie af vin eller druekvas, inden de indsvøbes i blade.«

erstattes med

»Ostene kan dyppes i eau-de-vie af vin eller druekvas eller sprøjtes med eau-de-vie af vin eller druekvas, inden de indsvøbes i blade.«

Ud over metoden med at dyppe ostene i eau-de-vie af vin eller druekvas tilføjes det, at de kan sprøjtes med eau-de-vie af vin eller druekvas, da disse to metoder giver samme resultat.

5.6. Tilknytning

Afsnittet »Tilknytning til det geografiske område« er omskrevet i sin helhed for at få Banon-ostens tilknytning til det geografiske område til at fremgå tydeligere, uden at tilknytningen ændres i det væsentlige, og uden at der slettes oplysninger. Denne tilknytning omfatter navnlig forbindelsen mellem det geografiske område, som har middelhavskaraktter og er gunstigt for gedeopdræt og ekstensivt husdyrbrug, og den fremstillings- og modningsknowhow, der er nødvendig for at fremstille Banon.

Første del beskriver »det geografiske områdes egenart« og medtager de naturbestemte faktorer i det geografiske område og de menneskelige faktorer, idet den specifikke knowhow i forbindelse med gedeopdræt og ostefremstilling understreges.

Anden del beskriver »produktets egenart«, og der fokuseres navnlig på visse oplysninger, som medtages i beskrivelsen af produktet.

Endelig forklarer sidste del »årsagssammenhængen«, dvs. sammenhængen mellem de naturbestemte og menneskelige faktorer og produktet.

Hele den beskrevne tilknytning i varespecifikationen for den beskyttede oprindelsesbetegnelse er medtaget i punkt 5 i enhedsdokumentet.

5.7. Mærkning

I afsnittet »Særlige regler for mærkning« slettes ordene »med oprindelsesbetegnelsen« om osten, da dette afsnit og hele denne varespecifikation kun omhandler ost med oprindelsesbetegnelsen. Der er således tale om et overflødig ord.

Denne ændring foretages ligeledes i enhedsdokumentet.

5.8. Andre ændringer

I afsnittet »Ansøgende sammenslutning« ændres sammenslutningens kontaktoplysninger.

I afsnittet »Henvisninger vedrørende kontrolorganet« ajourføres de officielle organers navn og kontaktoplysninger. I dette afsnit anføres kontaktoplysningerne for de kompetente kontrolmyndigheder i Frankrig: Institut national de l'origine et de la qualité (INAO) og Direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (DGCCRF). Det tilføjes, at certificeringsorganets navn og kontaktoplysninger kan findes på INAO's websted og i Europa-Kommissionens database.

Oversigten over de vigtigste punkter, der skal kontrolleres, ajourføres for at tage højde for en ændring (sletning af den maksimale genopvarmningstemperatur), og der tilføjes et vigtigt punkt, der skal kontrolleres i henhold til den gældende varespecifikation, nemlig mælkens karakter (fuldfed råmælk, som ikke er standardiseret, hvad proteiner og fedtindhold angår).

ENHEDSDOKUMENT

»BANON«

EU-nr.: PDO-FR-0290-AM02 – 10.1.2018

BOB (X) BGB ()

1. Betegnelse

»Banon«

2. Medlemsstat eller tredjeland

Frankrig

3. Beskrivelse af landbrugsproduktet eller fødevaren

3.1. Produkttype

Klasse 1.3. Oste

3.2. Beskrivelse af produktet med betegnelsen i punkt 1

»Banon« er en blød ost, der fremstilles af fuldfed råmælk fra geder. Den fremstilles ved hurtig koagulering (ostemasse fremstillet med osteløbe). Den modne ost er helt indsvøbt i naturlige brune kastanjeblade, omviklet med 6 til 12 naturbastbånd, som danner et radiært mønster.

Efter mindst 15 dages lagring, heraf mindst 10 indsvøbt i kastanjeblade, har »Banon« en ensartet, cremeagtig og blød konsistens. Skorpen under bladene er cremegul eller gyldenbrun. Det er en ost, som kendetegnes ved animalske noter, navnlig af ged, der ofte ledsages af aromaer af ammoniak og underskov med en let bitterhed til sidst. Den har en blød og smeltende tekstur i munden. Ostens diameter (med bladsvøb) er mellem 75 og 85 mm, og tykkelsen 20 til 30 mm. Uden blade og efter lagringsperioden er nettovægten på 90 til 110 g.

Efter tørring indeholder osten mindst 40 g tørstof pr. 100 g ost og 40 g fedtstof pr. 100 g ost.

3.3. Foder (kun for produkter af animalsk oprindelse) og råvarer (kun for forarbejdede produkter)

Gedernes basisfoder stammer overvejende fra det geografiske område. Gederne ernærer sig udelukkende ved græsning på græsarealer eller overdrev, tørfoder bestående af bælgplanter og/eller græs og/eller vilde planter konserveret under gode forhold.

De skal gå på græs, så snart vejret og græsvæksten tillader det. De skal have regelmæssig adgang til græsning i området i mindst 210 dage om året.

Gederne går på:

- overdrev med naturligt forekommende enårige eller flerårige selvsåede vækster, træer, buske eller urter
- varige græsarealer med egnens flora
- midlertidige græsarealer udlagt med græs eller bælgplanter eller en blanding heraf.

Græs skal udgøre størstedelen af deres grovfoderindtag i mindst fire måneder om året.

I den periode, hvor grovfoderet hovedsagelig skal indtages ved græsning, må mængden af hø ikke overstige 1,25 kg (råmateriale) pr. voksen ged pr. dag.

Mængden af hø er begrænset til 600 kg (råmateriale) pr. voksen ged pr. år.

Der må kun tilføres grøntfoder i stalden i 30 dage spredt ud over året.

Der må kun tilføres 800 g råmateriale pr. voksen ged pr. dag, dog højst 270 kg pr. voksen ged pr. år.

Det årlige fodertilskud skal mindst bestå af 60 % korn eller biprodukter af korn. Der må kun tilføres 400 g tørret lucerne (råmateriale) pr. voksen ged pr. dag, dog højst 60 kg pr. voksen ged pr. år.

Der må kun tilføres 250 kg foder og tørret lucerne (råmateriale) fra et område uden for det geografiske område pr. voksen ged pr. år.

Der må ikke tilføres ensilage og foder i baller samt korsblomstrede planter.

Dyrefoderet må kun indeholde planter, biprodukter og fodertilskud, der ikke stammer fra genmodificerede produkter. Det er forbudt at dyrke genmodificerede planter på alle arealer tilhørende en bedrift, der producerer mælk til forarbejdning med den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Banon«. Dette forbud gælder alle plantearter, der kan gives som foder til bedriftens mælkeproducerende dyr, og alle arter, der kan kontaminere disse.

På bedriften skal det foderareal, der anvendes til gederne, være på mindst 1 ha naturlige og/eller anlagte græsningsarealer pr. 8 geder og 1 ha overdrev pr. 2 geder.

Med hensyn til foderets herkomst er det, på grund af de naturbestemte faktorer i det geografiske område, vanskeligt at producere kraftfoder, og derfor er produktionen af ensilage begrænset. Da kraftfoderets herkomst ikke er præciseret, kan det stamme fra andre områder end det geografiske område. Grundfoderet stammer hovedsagelig fra det geografiske område, men der kan gives hø, som ikke stammer fra det geografiske område, til gederne.

Begrænsningen af kraftfodermængden og begrænsningen af den mængde hø, der kan stamme fra andre områder end det geografiske område, betyder, at foder produceret i området udgør hovedfoderkilden.

Der må således tilføres følgende mængde foder, som stammer fra andre områder end det geografiske område, pr. ged pr. år:

- 250 kg ensilage og tørret lucerne (råmateriale), svarende til ca. 213 kg tørstof (en mængde på 190 kg ensilage med et gennemsnitligt tørstofindhold på 84 % svarer til 160 kg tørstof, og en mængde på 60 kg tørret lucerne med et gennemsnitligt tørstofindhold på 89 % svarer til 53 kg tørstof).
- 250 kg kraftfodertørstof (svarende til 270 kg råmateriale) produceret uden for det geografiske område pr. ged pr. år.

Med udgangspunkt i et gennemsnitligt årligt indtag pr. ged på 1 100 kg udgør andelen af foder fra det geografiske område således mindst 58 % (tørstof).«

3.4. *Specifikke etaper af produktionen, som skal finde sted i det afgrænsede geografiske område*

Mælkeproduktionen og ostens fremstilling og modning foregår i det geografiske område, der er defineret i punkt 4.

3.5. *Særlige regler vedrørende udskæring, rivning, emballering osv. af det produkt, som den registrerede betegnelse henviser til*

—

3.6. *Særlige regler for mærkning af det produkt, den registrerede betegnelse henviser til*

Hver ost markedsføres med egen mærkning. På mærkningen anføres oprindelsesbetegnelsen med bogstaver, der er mindst lige så store som de øvrige bogstaver eller tegn på mærkningen.

Påsætning af EU's BOB-logo er obligatorisk i forbindelse med mærkning af oste, der bærer den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Banon«.

Navnet »Banon« skal anføres på fakturaer eller i andre handelspapirer.

4. **Præcis afgrænsning af det geografiske område**

Det geografiske område omfatter følgende kommuner:

Departementet Alpes-de-Haute-Provence (04)

Følgende kommuner i deres helhed: Aiglun, Allemagne-en-Provence, Archail, Aubenas-les-Alpes, Aubignosc, Banon, Barras, Beaujeu, Bevens, Beynes, Bras-d'Asse, Brunet, Céreste, Champtercier, Châteaufort, Châteauneuf-Miravail, Châteauneuf-Val-Saint-Donat, Châteauredon, Clamensane, Cruis, Cured, Dauphin, Digne-les-Bains, Draix, Entrepierres, Entrevennes, Esparron-de-Verdon, Estoublon, Fontienne, Forcalquier, Hautes-Duyes, La Javie, La Motte-du-Caire, Lardiers, La Rochegiron, Le Brusquet, Le Castellard-Mélan, Le Castellet, Le Chauffaut-Saint-Jurson, L'Escale, Les Omergues, L'Hospitalet, Limans, Malijai, Mallefougasse-Augès, Mallemoisson, Mane, Marcoux, Mézel, Mirabeau, Montagnac-Montpezat, Montfuron, Montjustin, Montlaur, Montsalier, Moustiers-Sainte-Marie, Nibles, Niozelles, Noyers-sur-Jabron, Ongles, Oppedette, Peipin, Pierrerie, Pierrevert, Puimichel, Puimoisson, Quinson, Redortiers, Reillanne, Revest-des-Brousses, Revest-du-Bion, Revest-Saint-Martin, Riez, Roumoules, Sainte-Croix-à-Lauze, Sainte-Croix-du-Verdon, Saint-Étienne-les-Orgues, Saint-Jeanet, Saint-Julien-d'Asse, Saint-Jurs, Saint-Laurent-du-Verdon, Saint-Maime, Saint-Martin-de-Brômes, Saint-Martin-les-Eaux, Saint-Michel-l'Observatoire, Saint-Vincent-sur-Jabron, Salignac, Saumane, Sigonce, Simiane-la-Rotonde, Sisteron, Sourribes, Thoard, Vachères, Valbelle, Valernes, Villemus og Volonne.

Dele af følgende kommuner: Château-Arnoux-Saint-Auban, Ganagobie, Gréoux-les-Bains, La Brillanne, Les Mées, Lurs, Manosque, Montfort, Oraison, Peyruis, Valensole, Villeneuve og Volx.

For disse kommuners vedkommende er afgrænsningen af det geografiske område angivet på de kort, der er indgivet til rådhuset i de berørte kommuner.

Departementet Hautes-Alpes (05)

Barret-sur-Méouge, Bruis, Chanousse, Val Buëch-Méouge (det område, der svarer til den gamle kommune Châteauneuf-de-Chabre), Éourres, Étoile-Saint-Cyrice, Garde-Colombe, La Pierre, Laragne-Montéglin, Le Bersac, L'Épine, Méreuil, Montclus, Montjay, Montmorin, Montrond, Moydans, Nossage-et-Bénévent, Orpierre, Ribeyret, Rosans, Saint-André-de-Rosans, Sainte-Colombe, Sainte-Marie, Saint-Pierre-Avez, Saléon, Salérans, Serres, Sigottier, Sorbiers og Trescléoux.

Departementet Drôme (26)

Aulan, Ballons, Barret-de-Lioure, Eygalayes, Ferrassières, Izon-la-Bruisse, Laborel, Lachau, La Rochette-du-Buis, Mévouillon, Montauban-sur-l'Ouvèze, Montbrun-les-Bains, Montfroc, Montguers, Reilhanette, Rioms, Saint-Auban-sur-l'Ouvèze, Séderon, Vers-sur-Méouge, Villebois-les-Pins og Villefranche-le-Château.

Departementet Vaucluse (84)

Aurel, Auribeau, Buoux, Castellet, Gignac, Lagarde-d'Apt, Monieux, Saignon, Saint-Christol, Saint-Martin-de-Castillon, Saint-Trinit, Sault, Sivergues og Viens.

5. Tilknytning til det geografiske område

»Banon« er skabt i Haute-Provence i området omkring kommunen Banon. Det er et tørt lavere bjergområde præget af bakke- og slettelandskaber med et middelhavsklima.

Området er præget af vandmangel, grundvandet ligger meget dybt, og overfladevandet er underlagt en voldsom og meget uregelmæssig nedbør først og fremmest om efteråret og foråret med et kraftigt underskud om sommeren.

Jorden i produktionsområdet for »Banon« er ikke særlig frugtbar, den er meget kalkholdig og gennemtrængelig og har en fin evne til at optage regnvand.

Det er et miljø, som veksler mellem sparsom skovvegetation, der består af aleppofyr, ege, tornblad, buksbom og duftende planter, heder med lavskov og spredte buske og afgrøder, der er tilpasset det barske klima, som i de provencalske mellemhøje bjerge er tørt, solrigt og ofte ret køligt om vinteren og ideelt for gedebesætninger.

De naturlige forhold i dette område er årsagen til, at økonomien i dette område generelt er baseret på ekstensivt husdyrbrug og afgrøder med lavt udbytte.

For opdrætteren er græsnings- og foderarealerne grundlaget for gederens foder. Opdrætterne har udviklet et særligt produktionssystem, hvor disse mangfoldige naturressourcer kombineres. Ved græsningen kombineres tre typer ressourcer: naturenge, skove og kvælstofrige bælgeplanter. De fleste opdrættere holder deres geder på overdrev, hvilket gør det muligt — alt efter indtaget af foder på overdrev, og efterhånden som sæsonen skrider frem — at supplere med græsning på græsarealer med esparsette eller lucerne.

Provence ligger i et område for fremstilling af ost ved tilsætning af løbe i modsætning til Nordfrankrig, hvor kulturen hovedsagelig er »laktisk« (langsom koagulering i omkring 24 timer). Allerede i det 15. århundrede tilbydes kong René »disse små bløde oste fremstillet ved tilsætning af løbe«, hvor der klart henvises til tilsætningen af løbe.

De anvendte osteforme i Provence har traditionelt store huller, som viser, at ostemassen blev tilsat løbe (en ost lavet på surmælk ville flyde ud i sådanne osteforme).

Indsvøbningen af osten, som er et særligt kendetegn ved »Banon«, har desuden to formål. Det er både en konserveringsmetode og en fremstillingsmetode. Ved forarbejdningen af den friske ost er der både fokus på konserveringen og forbedringen af osten.

Forarbejdningen af osten består hovedsagelig i at »indsvøbe« osten i kastanjeblade. Ved denne formning bliver osten til en »Banon«. Disse blade virker som en beskyttelse mod luften og fungerer som et tilsætningsstof, idet de sikrer, at ostens typiske aroma udvikler sig.

Selv om en lang række planter kan forbindes med osten (herunder vinplanter, kastanjetræer, plataner, valnøddetræer), anvendes kastanjeblade på grund af bladenes styrke og deres indhold af garvesyre.

»Banons« historie går tilbage til slutningen af det 19. århundrede. Med jordens lave dyrkningspotentiale forsøgte bonden at få mest muligt ud af de beskedne naturressourcer. Der blev praktiseret blandet subsistenslandbrug på nogle få stykker god jord, og i det mere vilde skov- eller hedeområde blev der indsamlet brænde, fanget vildt og plukket svampe, bær, trøfler eller lavendler. Hver familie havde en gris, nogle få høns og desuden en lille besætning af får og geder, dyr, der kompletterede hinanden både i naturen, hvor de kunne hente føde på heden og i den omkringliggende underskov, og rent økonomisk. Fåret blev slagtet, og geden gav som »den fattige mands ko« mælk. Den friske mælk blev drukket af familien, men den blev ligeledes forarbejdet til ost, hvilket var den eneste metode til at bevare næringsværdien gennem længere tid.

Osten blev fremstillet til eget forbrug, men fik handelsværdi, da der skete en overproduktion i forhold til familiens forbrug. Denne overskudsproduktion blev således solgt på de lokale markeder.

Banon, hovedbyen i kantonen og det geografiske centrum for Lure og Albion, hvor vigtige kommunikationsveje mødes, blev det største ostemarked.

Indsvøbte gedeoste blev for første gang knyttet til navnet »Banon« i bogen om det provencalske køkken udgivet af Marius Morard i 1886.

Efter 2. verdenskrig skete der gradvis tekniske fremskridt inden for ostefremstilling. Gedeflokkene blev specialiseret, og osten blev ikke længere hovedsagelig fremstillet til eget forbrug. Tidligere blev osten først og fremmest fremstillet til eget forbrug og dernæst med salg for øje, men nu gik man ind i en fase, hvor osten først og fremmest blev fremstillet med salg for øje (hvorefter de overskydende oste kunne gå til eget forbrug).

J.M. MARIOTTINI understreger i undersøgelsen »A la Recherche d'un fromage: le Banon – éléments d'histoire et d'ethnologie«, at »Banon« altid er blevet fremstillet med tilsætning af løbe, og det er en af de få oste, som stadig fremstilles efter denne metode.

»Banon« er en blød ost, der fremstilles af fuldfed råmælk fra geder. Den fremstilles ved hurtig koagulering (blød ostemasse fremstillet med osteløbe). Den modne ost er helt indsvøbt i naturlige brune kastanjeblade, omviklet med 6 til 12 naturbastbånd, som danner et radiært mønster.

»Banon« er kendetegnet ved:

- en cremegul eller gyldenbrun skorpe under bladene
- en ostemasse, der har en blød og smeltende tekstur i munden
- animalske noter, navnlig af ged, der ofte ledsages af aromaer af ammoniak og underskov med en let bitterhed til sidst.

Det geografiske område er et Middelhavsområde, hvor jorden ikke er særlig frugtbar og hovedsagelig består af kalksten, der som oftest ligger på overfladen og ikke holder på vandet. Disse elementer resulterer i en vegetation, der består af en kratbevokset hede med tornblad, hvidtjørn, slåenbuske, soløjtræer, lavendel, satireja, timian og kastanjetræer. Det er et ideelt miljø for gedeopdræt og ekstensivt husdyrbrug.

Teknikken skyldes vejrforholdene (høj temperatur og tørt vejr). I dette område er det rent faktisk umuligt at afkøle og holde mælken kold, indtil mælkesyrebakterierne er kommet i gang, og undgå, at den bliver sur, uden særlige teknikker. Koaguleringen af mælken skal således aktiveres ved anvendelse af løbe.

Indsvøbningen af ostemassen gjorde det muligt at få mad på bordet året rundt, også om vinteren, hvor gederne ikke gav mælk.

»Banon« er resultatet af kombinationen af alle disse faktorer, dvs. et magert miljø, der er egnet til ekstensivt gedeopdræt, og som bonden har fået det bedste ud af, et varmt og tørt klima, der skaber naturlige betingelser for fremstilling af ost ved tilsætning af løbe, og en forarbejdningsteknik (indsvøbning), der gør det muligt at konservere ostene i længere tid.

Henvisning til offentliggørelsen af varespecifikationen

(Artikel 6, stk. 1, andet afsnit, i nærværende forordning)

https://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/document_administratif-3ab11b39-00cf-48f7-a2b3-ac5e71b90836.

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE**af 14. maj 2019****om offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* af en ansøgning om godkendelse i henhold til artikel 53 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af en væsentlig ændring af varespecifikationen for betegnelsen »Beurre d'Isigny« (BOB)**

(2019/C 177/03)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21. november 2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer ⁽¹⁾, særlig artikel 50, stk. 2, litra a), sammenholdt med artikel 53, stk. 2, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Frankrig har i henhold til artikel 49, stk. 4, i forordning (EU) nr. 1151/2012 indsendt en ansøgning om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen for »Beurre d'Isigny« (BOB).
- (2) Kommissionen har i henhold til artikel 50 i forordning (EU) nr. 1151/2012 behandlet ansøgningen og konkluderet, at den opfylder betingelserne i forordningen.
- (3) For at muliggøre indsigelse i overensstemmelse med artikel 51 i forordning (EU) nr. 1151/2012 skal ansøgningen om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen, jf. artikel 10, stk. 1, første afsnit, i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2014 ⁽²⁾, herunder det ændrede enhedsdokument og henvisningen til offentliggørelsen af den pågældende varespecifikation, for den registrerede betegnelse »Beurre d'Isigny« (BOB) offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende* —

BESTEMT FØLGENDE:

Eneste artikel

Ansøgningen om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen for den registrerede betegnelse »Beurre d'Isigny« (BOB), jf. artikel 10, stk. 1, første afsnit, i gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2014, herunder det ændrede enhedsdokument og henvisningen til offentliggørelsen af den pågældende varespecifikation, er indeholdt i bilaget til denne afgørelse.

I henhold til artikel 51 i forordning (EU) nr. 1151/2012 giver offentliggørelsen af denne afgørelse ret til at gøre indsigelse mod den ændring, der er nævnt i stk. 1, inden for tre måneder fra datoen for offentliggørelsen af afgørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udfærdiget i Bruxelles, den 14. maj 2019.

På Kommissionens vegne

Phil HOGAN

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EUT L 343 af 14.12.2012, s. 1.

⁽²⁾ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 668/2014 af 13. juni 2014 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT L 179 af 19.6.2014, s. 36).

BILAG

ANSØGNING OM GODKENDELSE AF EN VÆSENTLIG ÆNDRING AF VARESPECIFIKATIONEN FOR EN BESKYTTET
OPRINDELSESBETEGNELSE ELLER EN BESKYTTET GEOGRAFISK BETEGNELSE

Ansøgning om godkendelse af en ændring, jf. artikel 53, stk. 2, første afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012

»Beurre d'Isigny«

EU-nr.: PDO-FR-0138-AM01 — 19.10.2017

BOB (X) BGB ()

1. Ansøgende sammenslutning og legitim interesse

Syndicat Professionnel de Défense des Producteurs de Lait et Transformateurs de Beurre et Crème d'Isigny-sur-Mer —
Baie des Veys
2, rue du docteur Boutrois
14230 Isigny-sur-Mer
FRANKRIG

Tlf. +33 231513310

Fax +33 231923397

E-mail: ODG.beurrecremeisigny@isysme.com

Sammensætning: S sammenslutningen udgøres af mælkeproducenter og smørfabrikanter. Det er derfor legitimt for sammenslutningen at ansøge om en ændring.

2. Medlemsstat eller tredjeland

Frankrig

3. Afsnit i varespecifikationen, som berøres af ændringen

- Produktets betegnelse
- Beskrivelse af produktet
- Geografisk område
- Bevis for oprindelse
- Produktionsmetode
- Tilknytning
- Mærkning
- Andet [kontaktoplysninger for medlemsstatens kompetente myndighed og den ansøgende sammenslutning, kontaktoplysninger for kontrolinstanser, nationale krav]

4. Type ændring

- Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB.
- Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB, for hvilken der ikke er offentliggjort et enhedsdokument (eller tilsvarende).

5. Ændring(er)

5.1. Afsnittet »Beskrivelse af produktet«

Varespecifikationen, der blev registreret i 1996, omhandlede de to produkter »Beurre d'Isigny« og »Crème d'Isigny«, men kapitlet med beskrivelsen af produkttegenskaberne omhandler nu alene »Beurre d'Isigny«.

For endvidere at tage højde for sæsonvariationer i malkekøernes foder, som har indflydelse på smørrets farve, er definitionen af produktets farve blevet udvidet. I stedet for »smørblomstgul« defineres farven som »elfenbensfarvet til »smørblomstgul«. Den »cremede« konsistens suppleres med udtrykket »smørbart«. For at beskrive produktet bedre slettes udtrykket »har duft«, som ikke er særligt beskrivende. Til gengæld beskrives aromaen: »*aroma af frisk fløde og hasselnød*«. Det er også blevet tilføjet, at smørret »kan tekstureres for at gøres egnet til butterdej med det formål at tage hensyn til alle produktets anvendelsesmuligheder«. I dette kapitel præciseres det også, at smørret »kan være saltet«, hvilket alene fremgår af afsnittet om fremstillingsmetode i den gældende varespecifikation. Endelig tilføjes fedtindholdet i de forskellige kategorier af smør: mindst 82 % for usaltet smør og mindst 80 % for saltet smør.

Følgende afsnit i den gældende varespecifikation: »Disse to mejeriprodukter har en række originale egenskaber. De har en naturlig »smørblomstgul« farve. De har duft og en cremet konsistens.«

affattes således:

»Beurre d'Isigny« er naturligt elfenbensfarvet til »smørblomstgul«. Den cremede konsistens gør smørret smørbart. Smørret har ofte aroma af frisk fløde og hasselnød. Smørret kan tekstureres for at gøres egnet til foldning og kan være saltet.

Usaltet smør har et fedtindhold på over 82 %, og saltet smør har et fedtindhold på over 80 %.

Dette afsnit er også blevet tilføjet til punkt 3.2 i enhedsdokumentet til erstatning for den sætning, der fremgår af resuméet, og hvor produktet beskrives ved »smør med en naturlig »smørblomstgul« farve som følge af et usædvanligt stort indhold af carotener«.

I øvrigt er henvisningen til »et usædvanligt stort indhold af carotener« blevet gentaget i afsnittet om årsagssammenhæng i varespecifikationen og i enhedsdokumentet, idet afsnittet om beskrivelse af produktet ikke indeholder målverdier for carotenindholdet i smør.

5.2. Afsnittet »Geografisk område«

I afsnittet om afgrænsning af det geografiske område er alle etaper af produktionen, som finder sted i det geografiske område, blevet tilføjet. Navnene på de forskellige kommuner i området er også blevet ajourført.

Disse ændringer skal præcisere de forskellige etaper og ajourføre listen over kommuner uden dermed at ændre afgrænsningen af det geografiske område.

Emballeringen skal foregå i området. Denne etape skal derfor gennemføres, kort efter at produktionen er afsluttet, dels for at undgå enhver forandring af produktet ved iltning af fedtstoffet, som ofte forekommer i løbet af en for lang transporttid, dels for at undgå svindel (smørblanding). Endvidere præciseres det, at en eventuel indfrysning/ nedfrysning skal foregå i det geografiske område for betegnelsen. Denne bestemmelse indsættes for at sikre en bedre sporbarhed og garanterer kontinuiteten i de etaper, som skal foregå i det geografiske område.

5.3. Afsnittet »Bevis for oprindelse«

I lyset af udviklingen i den nationale lovgivning er varespecifikationens kapitel om bevis for varens oprindelse i det geografiske område blevet konsolideret og omfatter fremover forpligtelser med hensyn til indberetning og til at føre registre med henblik på at kunne spore produktet og overvåge produktionsvilkårene.

Der er således blevet tilføjet en række stykker, som vedrører:

- de erhvervsdrivendes identifikationserklæring og deres forskellige andre indberetningsforpligtelser, navnlig vedrørende midlertidig afbrydelse af produktionen (»forhåndserklæring om ikkeproduktion« og »forhåndserklæring om genoptagelse af produktion«)

- »registerføring« med angivelse af opdrætternes forpligtelser og gentagelse af de gældende nationale bestemmelser for smørfabrikanter
- de kontrolbetingelser, der allerede er fastlagt i gældende nationale bestemmelser: »Hele denne procedure suppleres af analytiske og organoleptiske undersøgelser foretaget ved uanmeldte besøg og stikprøver af emballerede, salgsklare produkter.«

5.4. **Afsnittet »Produktionsmetode«**

Varespecifikationen beskriver de mange facetter af produktionsmetoden for bedre at beskrive betingelserne for produktion af mælk og forarbejdning af »Beurre d'Isigny«. Disse elementer bidrager til styrkelsen af tilknytningen til det geografiske område.

Bestemmelserne om pasning af malkekvægsbesætningen (race, foder) er blevet indføjet for at registrere traditionel praksis.

Pasning af besætningen

Malkekvægsbesætningen defineres som følger:

»I denne varespecifikation forstås ved besætning en bedrifts samlede malkekobesætning bestående af lakterende køer og goldkøer.«

Denne bestemmelse i varespecifikationen har til formål tydeligt at fastslå, hvilke dyr der henvises til ved anvendelsen af udtrykkene »malkekvægsbesætning« og »malkekøer«, og at sætte en ramme for kontrollen samt undgå enhver forveksling.

Med henblik på at bekræfte tilknytningen mellem produktet og det geografiske område er brug af græsfodring (græsning, hø osv.) i forbindelse med det traditionelle græsbaseede opdræt i det geografiske område blevet beskrevet som følger:

- »Besætningen skal være på græs i mindst syv måneder.«
- »Hver bedrifts græsareal skal udgøre mindst 50 % af hovedfoderarealet. De lakterende køer skal hver have mindst 35 ar græsenge (naturlige, midlertidige eller helårige), heraf mindst 20 ar til græsning eller mindst 10 ar til græsning suppleret med grønfodring.«

Race

For at garantere en betydelig anvendelse af mælk fra normannerkvæg til produktionen af »Beurre d'Isigny«, idet dette er et element i tilknytningen mellem det geografiske område og produktet, tilføjes følgende:

»Hos fabrikanten stammer mælken fra hver indsamling, der skal bruges til fremstilling af »Beurre d'Isigny«, fra en samlet malkekvægsbesætning bestående af mindst 30 % normannerkvæg.«

For at definere begrebet indsamling og præcisere kontrollen med bestemmelsens overholdelse tilføjes yderligere følgende:

»Indsamling defineres som den samlede mængde mælk, der indsamles og anvendes af en fabrikant inden for en periode af 48 timer.«

Disse elementer er også blevet tilføjet til punkt 3.3 i enhedsdokumentet.

Besætningens foder

Med det formål at bekræfte tilknytningen mellem produktet og det geografiske område i form af malkekøernes foder, som for størstedelens vedkommende stammer fra det geografiske område, tilføjes det, at 80 % af besætningens grundration kommer fra området, og at græsset i frisk eller opbevaret form skal udgøre mindst 40 % af grundrationen i gennemsnit i græsningsperioden og mindst 20 % dagligt resten af året. For i øvrigt at give en bedre definition af arten af det anvendte foder defineres en positivliste over tilladt foder. Følgende bestemmelser er således blevet føjet til varespecifikationen:

»80 %, målt i tørstof, af besætningens grundration skal komme fra det geografiske område. Grundrationen består af følgende foder i frisk eller opbevaret form: græs, majs, korn eller umodne proteinafgrøder (hele planter), halm, lucerne samt foderbede, rodgrønsager og tørrede roesnitter.«

»Frisk eller opbevaret græs udgør gennemsnitligt mindst 40 % af foderrationen målt i tørstof gennem de mindst syv måneders græsning. I den daglige foderration må andelen ikke være under 20 %, målt i tørstof, gennem resten af året.«

Disse bestemmelser om besætningens foder er ligeledes blevet præciseret i punkt 3.3 i enhedsdokumentet.

For malkekøer er tilførslen af tilskudsfoder begrænset til 1 800 kg, målt i tørstof, pr. ko i besætningen og pr. kalenderår. Det drejer sig om at undgå, at disse tilskud optager for stor en plads i foderet, og således at fremme grundfoderet med oprindelse i det geografiske område.

Følgende sætning tilføjes:

»Tilførslen af tilskudsfoder er begrænset til 1 800 kg, målt i tørstof, pr. ko i besætningen og pr. kalenderår.«

Denne bestemmelse er ligeledes blevet tilføjet til punkt 3.3 i enhedsdokumentet.

I varespecifikationen præciseres det, at flere produkter og råvarer er forbudt i foderet til lakterende køer på grund af deres negative virkning for mælkens organoleptiske egenskaber. Derfor tilføjes følgende stykke:

»Følgende er forbudt i grundrationen og tilskudsfoderet: kål, turnips, rybs og grønthøstet raps.

Følgende råvarer er forbudt i tilskudsfoderet, jf. fortegnelsen i del C i bilaget til forordning (EU) nr. 68/2013 om fodermidler:

- Olier, i uforarbejdet eller isomer form, (nr. 2.20.1) af palme, jordnød, solsikke og oliven
- Mejeriprodukter og produkter heraf (kategori 8)
- Produkter af landdyr og produkter heraf (kategori 9)
- Fisk, andre vanddyr og produkter fremstillet heraf (kategori 10) med undtagelse af torskeleverolie
- Diverse produkter (kategori 13) med undtagelse af glucosemelasse.

Endelig er urinstof og derivater heraf, anvendt som tilsætningsstoffer med ernæringsmæssige egenskaber som defineret i bilag I til forordning (EF) nr. 1831/2003 om fodertilsætningsstoffer, forbudt.«

Disse forskellige elementer er blevet gengivet i punkt 3.3 i enhedsdokumentet.

Med henblik på en bedre beskrivelse af de aktuelle metoder er der tilføjet to kapitler, der beskriver de forskellige etaper af smørproduktionen: »Indsamling og modtagelse af mælken« og »Fremstilling og emballering«.

Indsamling og modtagelse af mælken

For at undgå problemer med forandring af råvaren på bedriften er der indført regler for opbevaringsfristen for den mælk, der anvendes til fremstilling af »Beurre d'Isigny«.

Endvidere præciseres det, at omladning af mælken mellem bedrifterne og smørmejeriet er forbudt af hensyn til en bedre sporbarhed.

Endelig er der tilføjet et kriterium vedrørende råmælkens surhed for at garantere, at råvaren ikke forandrer sig.

Disse forskellige elementer er gengivet i følgende stykke:

»Indsamlingen foregår højst 48 timer efter den ældste malkning. Den mælk, der er indsamlet i tankvogne på bedrifterne, tømmes direkte på skummestedet uden omladning. Ved modtagelsen er råmælkens surhed på mellem 14 og 16 Dornic-grader, dvs. en pH-værdi på mellem 6,6 og 6,85.«

Denne bestemmelse er blevet gengivet i sin helhed i punkt 3.3. i enhedsdokumentet.

*Fremstilling og emballering**Skumning og pasteurisering*

Der er tilføjet et kapitel om skumning og pasteurisering. Det præciseres, at »mælken skal skummes senest 48 timer efter modtagelsen« af hensyn til opretholdelsen af råvarens kvalitet.

De to pasteuriseringsetaper, der muliggør fremstillingen af det definerede produkt, er blevet tilføjet og affattet således:

»Før skumning kan den indsamlede sødmælk gennemgå en indledende pasteurisering ved 74 °C. Efter skumning pasteuriseres fløden ved en temperatur på mellem 86 og 95 °C i 30-180 sekunder.«

Denne bestemmelse supplerer bestemmelsen i den gældende varespecifikation: »Mælken og fløden skal pasteuriseres«.

Endvidere slettes henvisningerne til de nationale love og reglers krav til både besætningen, mælken og smørret.

Af hensyn til opretholdelsen af råvarens kvalitet er der i øvrigt præciseret et maksimalt tidsrum mellem afslutningen af skumningen af mælken og pasteuriseringen: »Sidstnævnte behandling skal foretages senest 36 timer efter endt skumning af mælken.«

For at definere de typer af fløde, der kan anvendes til fremstilling af »Beurre d'Isigny«, tilføjes det, at »fedtindholdet i fløde til fremstilling af smør er mindst 35 g/100 g af produktet«.

For så vidt angår de forskellige anvendelser af produktet på skumnings- og pasteuriseringstidspunktet tilføjes det, at »kaffefløde, råfløde, steriliseret fløde og UHT-behandlet fløde må ikke anvendes til fremstilling af smør«.

Denne sætning er blevet tilføjet til punkt 3.3 i enhedsdokumentet.

Fortegnelsen over stoffer, der er forbudt i fremstillingen af »Beurre d'Isigny«, er også blevet suppleret for at præcisere, at kærnemælk er forbudt, og at tilsætning af tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer og enhver anden ingrediens med undtagelse af mælkesyrebakterier også er forbudt.

Følgende stykke:

»Det er forbudt at anvende følgende stoffer til produktionen og markedsføringen af »Beurre d'Isigny«:

- vallefølge, rekombineret, frossen eller dybfrossen fløde
- farvestoffer eller antioxidanter
- syreneutraliserende stoffer til at sænke mælkens eller flødens surhed«

affattes derfor således:

»Kaffefølge, råfløde, steriliseret fløde og UHT-behandlet fløde må ikke anvendes til fremstilling af smør.

Det er forbudt til produktionen af fløde beregnet til »Beurre d'Isigny« at anvende vallefølge, kærnemælk, rekombineret fløde, frossen eller dybfrossen fløde, farvestoffer eller antioxidanter, syreneutraliserende stoffer til at sænke mælkens eller flødens surhed, tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer eller enhver anden ingrediens med undtagelse af mælkesyrebakterier.«

Bestemmelsen om, at »enhver metode til at øge indholdet af fedtfrit tørstof, bl.a. ved tilsætning af kulturer og mælkesyrebakterier under æltningen, er forbudt« flyttes til kapitlet »Tilsætning af kultur og kærning«, som beskriver og bestemmer de forskellige etaper af den egentlige fremstilling af smør, navnlig etaperne med æltning (eller kærning).

Bestemmelsen om, at »der kan tilsættes 2 g salt/100 g smør«, flyttes ligeledes til kapitlet »Tilsætning af kultur og kærning«, idet grænsen på 2 g/100 g slettes, da den reguleres af den almindelige lovgivning.

Tilsætning af kultur og kærning

Der tilføjes ligeledes et kapitel for at udskille bestemmelserne om tilsætning af kultur og kærning. Det præciseres bl.a. i dette kapitel, at tilsætning af kultur til fløden foregår på »smørmejeriet« og senest 48 timer efter endt skumning. Det tilføjes endvidere, at der højst må gå 72 timer mellem modtagelsen af mælken og tilsætning af kulturen til fløden.

Smørfremstillingsmetoden præciseres også, idet det tilføjes, at smørret fremstilles ved kærning (i en kontinuerlig smørmaskine eller en smørkærne) af fløden, som er blevet tilsat kultur og syrnede, og at de derved opnåede smørkorn derefter æltes og eventuelt skylles, idet det færdige smør må have en maksimal pH-værdi på 6.

Det præciseres, at metoderne til sænkning af pH-værdien i smørret ved en anden proces end biologisk syring er forbudt. Tilsætning af koncentreret permeat af mælkesyrekultur og aromatisk syrevækker i løbet af smørproduktionen (NIZO-metoden) er også udtrykkeligt forbudt. Muligheden for at tilsætte højst 2 g salt pr. 100 g smør slettes, da den er reguleret i den almindelige lovgivning.

Kapitlet »Tilsætning af kultur og kærning« i varespecifikationen er således affattet som følger:

»Tilsætning af kultur til den fløde, der er beregnet til fremstilling af »Beurre d'Isigny«, foregår på smørmejeriet senest 48 timer efter endt skumning og senest 72 timer efter modtagelsen af mælken og ved en temperatur på mellem 9 og 15 °C. Fløden gennemgår en biologisk syring i mindst 12 timer ved en temperatur på mellem 9 og 15 °C, før den bliver kærnet i en kontinuerlig smørmaskine eller en smørkærne. Smørkornene bliver herefter æltet og eventuelt skyllet. Når forarbejdningen er færdig, skal pH-værdien i smørret være under 6.

Enhver metode til at øge indholdet af fedtfrit tørstof, bl.a. ved tilsætning af kulturer og mælkesyrebakterier under æltningen, er forbudt. Ligeledes er enhver metode til sænkning af pH-værdien i smørret ved en anden proces end biologisk syring, forbudt, navnlig tilsætning af koncentreret permeat af mælkesyrekultur og aromatisk syrevækker i løbet af smørproduktionen (NIZO-metoden).

Der kan tilsættes salt til smørret inden for lovgivningens grænser.«

Med hensyn til »teksturering« præciseres det, at »Beurre d'Isigny« kan tekstureres for at gøre det anvendeligt inden for bageri og konditori.

»Beurre d'Isigny« kan undergå en fysisk krystalliseringsbehandling, der giver smørret plasticitet og mekanisk modstandsdygtighed og forhindrer det i at smelte under bearbejdningen (smør til butterdej), med det formål at indgå som råvare i fødevarer tilberedning, især i bagværk og kager.«

Denne proces er nødvendig, idet der er store udsving i smørrets smeltepunkt alt efter årstiden: blødere om sommeren og hårdere om vinteren. Denne forskel med hensyn til smeltepunkt skyldes en forskel i sammensætningen af fedtsyrer i fedtstoffet. Den fysiske behandling af smørret gør det muligt at udjævne disse udsving og sikre jævn konsistens året rundt. Denne udvikling i smørrets tekstur gør det optimalt egnet til butterdej. Denne proces ændrer intet ved smørrets smag. Denne proces anvendtes allerede, da den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Beurre d'Isigny« blev registreret, men præciseringen var blevet udeladt af den registrerede varespecifikation. Bageri- og konditoriprodukterne får alle kvaliteterne af »Beurre d'Isigny« BOB frem i andre former.

Emballeringen beskrives i detaljer for at præcisere visse metoder. Det tilføjes, at smørret, pakket i enheder a 1 kg til højst 25 kg, kan fryses eller dybfryses i højst 12 måneder. Indfrysning/medfrysning skal ske senest 10 dage efter tekstureringen for tekstureret smør vedkommende og 30 dage efter produktionen af smør, der ikke er tekstureret. Temperaturen, som det frosne smør skal opbevares ved, skal ligge mellem – 18 og – 23 °C.

Frysning af smør pakket i plader a 1 kg og i beholdere med over 10 kg giver mulighed for at dække efterspørgslen fra visse virksomheder i fødevarerindustrien (bageri, konditori, kiksfabrikation), som efterspørger smør, hvis konsistens har visse særlige egenskaber knyttet til produktionsperioden. Indfrysning/dybfrysning i højst 12 måneder ændrer ikke smørrets organoleptiske egenskaber. Denne almindelige praksis, som bruges i vidt omfang i mejerisektoren, har da også bevist sit værd i dag med hensyn til opbevaring og opretholdelse af de organoleptiske kvaliteter.

Med hensyn til emballeringen af smørret tilføjes det, at den maksimale salgsenhed defineres som højst 25 kg. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med traditionen for emballering af »Beurre d'Isigny« i store beholdere (20-200 liters tønder (»tines«), der blev brugt i det 18. og 19. århundrede). Det er dog tilladt at transportere smør mellem to virksomheder i emballager med en højere vægt inden for det geografiske område.

Bestemmelsen i varespecifikationen affattes som følger:

»Emballeringen af »Beurre d'Isigny« sker i salgsenheder med en vægt på højst 25 kg. Det er tilladt at transportere smør i emballager med en højere vægt mellem to virksomheder inden for det afgrænsede geografiske område.

»Beurre d'Isigny« kan frys eller dybfrys og opbevares ved en temperatur på mellem -18 og -23 °C, men udelukkende hvis smørret er emballeret i enheder a mindst 1 kg og højst 25 kg og i højst 12 måneder. Indfrysning/ nedfrysning skal ske senest 10 dage efter produktionen for tekstureret smørs vedkommende og 30 dage efter produktionen af smør, der ikke er tekstureret.«

Disse regler gentages til dels i punkt 3.5 i enhedsdokumentet »Særlige regler for udskæring, rivning eller emballering osv. af det produkt, som betegnelsen henviser til«.

5.5. Afsnittet »Tilknytning«

Afsnittet i varespecifikationen om tilknytning til det geografiske område er blevet fuldstændig omskrevet for at godtgøre tydeligere, hvordan »Beurre d'Isigny« knytter sig til sit geografiske område, uden at tilknytningen som sådan er ændret. Beskrivelsen klarlægger bl.a. betingelserne for mælkeproduktionen og navnlig det forhold, at fodet, der er baseret på den optimale udnyttelse af græsset med en lang græsningsperiode, gør det muligt at opnå en fedtkvalitet i mælken, som egner sig til fremstilling af »Beurre d'Isigny«, som det kræver særlige kundskaber at producere. Ved samme lejlighed er henvisningen til det store indhold af linolsyre i »Beurre d'Isigny« ligeledes blevet slettet, idet dette ikke anses for at være specifikt.

Afsnittet om det geografiske områdes egenart omhandler det geografiske områdes naturgivne og menneskelige faktorer med en sammenfatning af det historiske aspekt og en understregning af den særlige viden.

Afsnittet om produktets egenart fremhæver de elementer, der er tilføjet til beskrivelsen af produktet.

Endelig forklares sammenhængen mellem de naturgivne og menneskelige faktorer og produktet under afsnittet om årsagssammenhæng.

Den fulde beskrivelse af tilknytningen, der fremgår af varespecifikationen for denne BOB, gentages i punkt 5. i enhedsdokumentet.

5.6. Afsnittet »Mærkning«

For at præcisere de elementer, der gør det muligt for forbrugerne at identificere produktet, tilføjes følgende:

- Produkterne med oprindelsesbetegnelsen skal være forsynet med en individuel mærkning, som skal indeholde oprindelsesbetegnelsens navn, og den skriftstørrelse, der anvendes i denne mærkning, skal være mindst lig med to tredjedele af de største bogstaver på mærkningen. Denne regel finder ikke anvendelse på vignetten, hvis betegnelsen fremgår andetsteds af mærkningen.
- De ord, der skal fremgå af vignetten, der sættes på emballagen, ændres: »beskyttet« i stedet for »kontrolleret«. Påsætning af vignetten er den erhvervsdrivendes ansvar.
- Det anføres, at Den Europæiske Unions »BOB«-symbol skal placeres i umiddelbar nærhed af vignetten (ved siden af eller over eller under hinanden, og de må ikke være adskilt af andre elementer).

Bestemmelsen om forbud mod anvendelsen af ordene »Isigny« eller »Isigny-sur-Mer« eller enhver anden geografisk eller grafisk angivelse eller illustration, som leder tanken hen på dette område, for produkter, som ikke opfylder de i varespecifikationen fastsatte betingelser, slettes, da den ikke henhører under varespecifikationen.

Følgende afsnit:

»Den berørte erhvervsdrivende er ansvarlig for, at en etiket med betegnelsen »Beurre d'Isigny — Appellation d'Origine Contrôlée« eller »Crème d'Isigny — Appellation d'Origine Contrôlée« (kontrolleret oprindelsesbetegnelse) klæbes eller gengives på emballagen eller beholderen.

Anvendelsen af de geografiske navne »Isigny« eller »Isigny-sur-Mer« eller enhver anden geografisk eller grafisk angivelse eller illustration, som leder tanken hen på dette område, er forbudt ved markedsføringen af smør, som ikke er produceret, emballeret og markedsført i overensstemmelse med dekretet om kontrolleret oprindelsesbetegnelse.«

affattes således:

»Hver markedsført emballage til »Beurre d'Isigny« BOB forsynes med en individuel mærkning, hvorpå oprindelsesbetegnelsens navn er skrevet med typer, der i størrelsen er mindst to tredjedele af de største bogstaver på mærkningen.

Den berørte erhvervsdrivende er ansvarlig for, at en vignet med betegnelsen »Beurre d'Isigny — Appellation d'Origine Protégée« klæbes eller gengives på emballagen eller beholderen.

Den Europæiske Unions »BOB«-symbol og vignetten skal placeres ved siden af eller over eller under hinanden, og de må ikke være adskilt af andre elementer. Der angives ikke en mindstestørrelse for oprindelsesbetegnelse på vignetten, da betegnelsen allerede fremgår andetsteds af mærkningen.«

Denne ændring tilføjes ligeledes i punkt 3.6 i enhedsdokumentet »Særlige regler for udskæring, rivning eller emballering osv. af det produkt, som betegnelsen henviser til«.

5.7. Afsnittet »Andet«

INAO's adresse er blevet ajourført i afsnittet om medlemsstatens kompetente myndighed.

I afsnittet om ansøgende sammenslutning er sammenslutningens kontaktoplysninger ajourført.

Afsnittet i varespecifikationen om henvisninger vedrørende kontrolorganet ajourføres med de officielle organers navn og kontaktoplysninger. I dette afsnit anføres kontaktoplysningerne for de kompetente kontrolmyndigheder i Frankrig: Institut national de l'origine et de la qualité (INAO) og Direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (DGCCRF). Det tilføjes, at certificeringsorganets navn og kontaktoplysninger kan findes på INAO's websted og i Europa-Kommissionens database.

Et afsnit om krav i nationale bestemmelser tilføjes i varespecifikationen. Oversigten er udformet som en tabel, hvoraf de vigtigste punkter, der skal kontrolleres, deres referenceværdier og evalueringsmetode fremgår.

ENHEDSDOKUMENT

»Beurre d'Isigny«

EU-nr.: PDO-FR-0138-AM01 — 19.10.2017

BOB (X) BGB ()

1. Betegnelse

»Beurre d'Isigny«

2. Medlemsstat eller tredjeland

Frankrig

3. Beskrivelse af landbrugsproduktet eller fødevareren

3.1. Produkttype

Kategori 1.5 Fedtstoffer (smør, margarine, olier m.m.)

3.2. Beskrivelse af produktet med betegnelsen i punkt 1

»Beurre d'Isigny« er naturligt elfenbensfarvet til »smørblomstgul«. Den cremede konsistens gør smørret smørbart. Smørret har ofte aroma af frisk fløde og hasselnød. Smørret kan tekstureres for at gøres egnet til buttedejer og kan være saltet.

Usaltet smør har et fedtindhold på over 82 %, og saltet smør har et fedtindhold på over 80 %.

3.3. Foder (kun for produkter af animalsk oprindelse) og råvarer (kun for forarbejdede produkter)

For at garantere en tæt tilknytning mellem området og produktet gennem græsfoder fra det geografiske område græsser malkekøerne i mindst syv af årets måneder, og hver bedrift skal have mindst 0,35 ha græsningsareal pr. malkeko, heraf mindst 0,20 ha, som skal være tilgængeligt for koen direkte fra malkningslokalerne, eller mindst 0,10 ha suppleret med grønfodring. Hver bedrifts græsareal skal udgøre mindst 50 % af hovedfoderarealet.

Malkekøernes foder kan ikke udelukkende komme fra det geografiske område. Malkekøernes proteinbehov kan nemlig ikke altid dækkes af de arealer, der dyrkes i dette område. Endvidere kan oprindelsen af råvarerne i tilskuds-foder ikke garanteres. Mindst 80 % (målt i tørstof og pr. år) af besætningens grundration af foder skal komme fra det geografiske område. Når det antages, at grundrationen udgør ca. 70 % af malkekøernes samlede fodermængde, kan andelen af foder fra området anslås til mindst ca. 56 %.

Græs i forskellige former skal udgøre mindst 40 % af grundrationen i gennemsnit i de syv måneder med græsning og mindst 20 % dagligt resten af året. Der må kun tilføres 1 800 kg tilskudsfoder pr. ko i besætningen pr. kalenderår.

Følgende foder er tilladt: græs, majs, korn eller umodne proteinafgrøder (hele planter), halm, lucerne (alle disse i frisk eller opbevaret form) samt foderbede, rodgrønsager og tørrede roesnitter.

Kål, turnips, rybs og grønthøstet raps, urinstof og derivater heraf, er forbudt i grundrationen og i tilskudsfoderet.

Følgende råvarer er forbudt i tilskudsfoder:

- Olier, i uforarbejdet eller isomer form, af palme, jordnød, solsikke og oliven
- Mælkeprodukter og produkter heraf
- Produkter af landdyr og produkter heraf
- Fisk, andre vanddyr og produkter fremstillet heraf med undtagelse af torskeleverolie
- Diverse produkter med undtagelse af glucosemelasse.

Hos fabrikanten stammer mælken fra hver indsamling, der skal bruges til fremstilling af »Beurre d'Isigny«, fra en samlet malkevægsbesætning bestående af mindst 30 % normannerkvæg, idet indsamling defineres som den samlede mængde mælk, der indsamles og anvendes af en fabrikant inden for en periode af 48 timer.

Indsamlingen foregår højst 48 timer efter den ældste malkning. Den mælk, der er indsamlet i tankvogne på bedrifterne, tømmes direkte på skummestedet uden omladning. Ved modtagelsen er råmælkens surhed på mellem 14 og 16 Dornic-grader, dvs. en pH-værdi på mellem 6,6 og 6,85.

Fedtindholdet i fløde til fremstilling af smør er mindst 35 g/100 g af produktet. Kaffefløde, råfløde, steriliseret fløde og UHT-behandlet fløde må ikke anvendes til fremstilling af smør.

3.4. *Specifikke etaper af produktionen, som skal finde sted i det afgrænsede geografiske område*

Mælkeproduktionen og fremstillingen af smør foregår i det geografiske område, der er afgrænset som defineret i punkt 4.

3.5. *Særlige regler for udskæring, rivning eller emballering osv. af det produkt, som betegnelsen henviser til*

Eventuel indfrysning af smørret og emballeringen heraf finder sted i det geografiske område.

Emballeringen af smørret er da også meget vigtig for styringen af produktkvaliteten, idet fedtstofferne er følsomme over for iltning. Emballeringen skal derfor gennemføres hurtigt efter endt produktion. Emballeringen skal således foregå i det afgrænsede geografiske område, jf. punkt 4, i salgsenheder på ikke over 25 kg.

Smørret kan frysnes eller dybfrysnes i højst 12 måneder, såfremt det er emballeret i enheder a mindst 1 kg og højst 25 kg. Indfrysning skal ske senest 10 dage efter produktionen for tekstureret smørs vedkommende og 30 dage efter produktionen af smør, der ikke er tekstureret.

3.6. *Særlige regler for mærkning af det produkt, som betegnelsen henviser til*

Hver markedsført emballage til »Beurre d'Isigny« BOB forsynes med en individuel mærkning, hvorpå oprindelsesbetegnelse og navn er skrevet med typer, der i størrelsen er mindst to tredjedele af de største bogstaver på mærkningen.

Den berørte erhvervsdrivende er ansvarlig for, at en vignette med betegnelsen »Beurre d'Isigny — Appellation d'Origine Protégée« klæbes eller gengives på emballagen eller beholderen.

Den Europæiske Unions »BOB«-symbol og vignetten skal placeres ved siden af eller over eller under hinanden, og de må ikke være adskilt af andre elementer. Der angives ikke en mindstestørrelse for oprindelsesbetegnelse på vignetten, da betegnelsen allerede fremgår andetsteds af mærkningen.

4. **Kort angivelse af det geografiske områdes afgrænsning**

Det afgrænsede geografiske område omfatter følgende kommuner og departementer:

Departementet Calvados (82 kommuner)

Kantonen Bayeux, alle kommuner med undtagelse af Chouain, Condé-sur-Seulles, Ellon, Esquay-sur-Seulles, Juaye-Mondaye, Le manoir, Manvieux, Ryes, Tracy-sur-Mer, Vaux-sur-Seulles og Vienne-en-Bessin.

Kantonen Trévières, alle kommuner med undtagelse af La Bazoque, Cahagnolles, Cormolain, Foulognes, Litteau, Planquery, Sainte-Honorine-de-Drucy og Sallen.

Departementet Manche (93 kommuner)

Kantonen Agon-Coutainville, kommunerne Auxais, Feugères, Gonfreville, Gorges, Marchésieux, Nay, Périers, Raids, Saint-Germain-sur-Sèves, Saint-Martin-d'Aubigny og Saint-Sébastien-de-Raids.

Kantonen Bricquebec, kommunerne Etienville, Les Moitiers-en-Bauptois og Orglandes.

Kantonen Carentan-les-Marais, alle kommuner.

Kantonen Créances, kommunerne Montsenelle (kun den del, der svarer til de gamle kommuner Coigny, Prétot-Sainte-Suzanne, Saint-Jores) og Le Plessis-Lastelle.

Kantonen Pont-Hébert, alle kommuner med undtagelse af Bérigny, Saint-André-de-l'Épine, Saint-Georges-d'Elle, Saint-Germain-d'Elle og Saint-Pierre-de-Semilly.

Kantonen Saint-Lô-1, alle kommuner med undtagelse af Agneaux, Le Lorey, Marigny-Le-Lozon (kun den del, der svarer til den gamle kommune Lozon), Le Mesnil-Amey, Saint-Gilles og Saint-Lô.

Kantonen Valognes, alle kommuner med undtagelse af Brix, Huberville, Lestre, Lieusaint, Montaigu-la-Brisette, Saint-Germain-de-Tournebut, Saint-Joseph, Saint-Martin-d'Audouville, Saussemesnil, Tamerville, Valognes, Vaudreville og Yvetot-Bocage.

5. Tilknytning til det geografiske område

Det geografiske område, hvor »Beurre d'Isigny« produceres, er halvmåneformet, består af sedimentaflejringer og er lavtliggende (< 50 m over havet). Dette område, der kaldes Col du Cotentin, danner en bemærkelsesværdig geologisk enhed formet af havets utallige overskylninger og tilbagerækninger. Man kan skelne lavlandet, som består af vidtstrakte kystnære aflejringsfyldte marskområder, som er drænet, men kan oversvømmes, fra det skovrige højland bestående af et plateau med kalkholdige øer og lave, lerholdige, stenede bakker mod øst. En af de vigtigste egenskaber ved jordbunden er det store areal med hav- (havdynd) og flodaflejringer, som primært er beliggende i Veys-bugten og i de floddale, der munder ud heri.

Klimaet i området Col du Cotentin betegnes som tempereret kystklima med en nedbørsmængde på ca. 800 mm og 170 regnvejrsgode dage godt fordelt hen over året, lave sommertemperaturer og ikke særlig strenge vintre samt mere beskedne temperaturudsving end i Saint-Lô eller Caen. Det fugtige, tågede og milde klima er ensartet takket være det flade landskab. Havet sætter også sit præg med de store mængder salt luft, der hyller græsgangene.

Col du Cotentin er et af Normandiets hovedgræsområder, som fandtes, før opdyrkningen af jorden i Normandiet for alvor blev indledt i 1800. Opdrætterne skabte en prestigefyldt »cru« af Isigny-regionens græs, som Association Normande i 1874 beskrev som »opulentes pâtures, véritables fontaines de crème et de beurre« (et overflødheds-horn af yppigt græs, fløde og smør).

Allerede fra midten af det 19. århundrede gjorde opdrætterne i Cotentin en stor indsats for at bevare renheden i den lokale kvægrace, som blev den primære stamme i normannerkvægracen, især på grund af denne lokale races egnethed som malkekvæg. Men denne status som »racens vugge« belastede de lokale opdrættere, som tøvede med at udnytte udviklingen inden for kunstig insemination og i stedet gik over til den produktive og ensartede Prim'Holstein.

Befolkningen i Col du Cotentin forbandt meget snart malkekvægsbesætningens udnyttelse af græsset med udnyttelsen af mælken til fremstilling og markedsføring af smørret.

I dag er græsengene stadig fodergrundlag for malkekøerne, som græsser på engene i mindst syv måneder om året og fodres med græs i opbevaret form resten af året. Producenternes forkærlighed for normannerkvægracen, som giver fremragende smør takket være en fed og proteinrig mælk, gør det muligt at fastholde en betydelig andel heraf i det geografiske område.

Producenternes viden om produktionen omfatter opbevaring af den friske mælk ved styring af kølekæden fra stalden til smørmejeriet, regelmæssigheden i indsamlingerne og anvendelse af biologisk syring, som forbindes med styring af mælkesyrefloraen via en pasteurisering af mælken fulgt af tilsætning af kultur, skumning og endelig kærning.

»Beurre d'Isigny« er cremet og smørbart. Efter teksturering er smørret fast og plastisk, hverken fedtet eller klæbende og går ikke i stykker. Smørret er elfenbensfarvet om vinteren til smørblomstgult i græsnings-sæsonen og har en frisk duft af tynd fløde. Den fine smag ledsages af nuancer af hasselnød.

Den geografiske beliggenhed (tæt ved havet) og morfologien (fladt landskab) i det geografiske område forklarer den regelmæssige fordeling af nedbøren gennem året og de milde temperaturer, selv om vinteren. Disse faktorer befordrer græssets vækst hele året rundt såvel som i dyrenes græsningsperiode. Den ler- og kalkholdige jord med nylige havaflejringer og et stort mineralindhold danner grobund for disse frodige græsenge, mens siltjorden i højlandet udgør en bemærkelsesværdig vandregulator, som fremmer græssets regelmæssige vækst.

Fedtkvaliteten i mælken fra det geografiske område opnås ved at kombinere tilførslen af det græs, som sikrer de organoleptiske egenskaber, der er karakteristiske for betegnelsen, og den forventede fyldighed, med tilførslen af mere energirigt foder, som fremmer produktionen af store fedtkugler, der gør det muligt at fastholde mælkens aromatiske bestanddele, som kommer fra græsset.

»Beurre d'Isigny« er således kendetegnet ved den optimale udnyttelse af græsset fra området med en lang græsningsperiode for malkekvægsbesætningen og tilførsel af opbevaret græs om vinteren suppleret med andre typer foder. Transporten af foder fra lavlandet til højlandet og opbevaringen heraf er da også en traditionel praksis, fordi gårdene primært er beliggende i højlandet, men også har græsningsarealer i lavlandet.

Dette foder, som gives besætningen, der til dels er af normannerracen, er grundlaget for en mælkekvalitet, hvis fedt giver produktet dets fremragende fyldige tekstur.

Forekomsten af carotener i det fede græs på regionens græsgange fremmer i øvrigt smørrets naturlige smørblomstgule farve i græsningsæsonen.

Opretholdelsen af traditionelle smørmejeriteknikker, som navnlig udelukker tilsætning af smagsstoffer og mælkesyre, men kræver en syrnede fløde og kærning, bidrager stærkt til at udtrykke egenskaberne ved råvaren fra malkekvægsbesætningerne. Opretholdelsen af handelsforbindelserne i nettet af mejerier i hele Frankrig, den regionale restaurationsbranche og eksportmarkederne forklarer også disse produktioners succes.

Henvisning til offentliggørelsen af varespecifikationen

(Artikel 6, stk. 1, andet afsnit, i denne forordning)

https://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/document_administratif-ba1010a1-bc3a-4468-a1d2-7578d8fd5494

OPLYSNINGER VEDRØRENDE DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE SAMARBEJDSOMRÅDE

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDEN

Opfordring til at fremsætte bemærkninger efter artikel 1, stk. 2, i del I i protokol 3 til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol vedrørende statsstøttestøtspørgsmål

(2019/C 177/04)

Ved ovennævnte beslutning, der er gengivet på det autentiske sprog efter dette resumé, har EFTA-Tilsynsmyndigheden meddelt Norge, at den har besluttet at indlede proceduren efter artikel 1, stk. 2, i del I i protokol 3 til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol vedrørende ovennævnte foranstaltning.

Interesserede parter kan senest én måned efter datoen for offentliggørelsen sende deres bemærkninger til den pågældende foranstaltning til:

EFTA Surveillance Authority
Registry
Rue Belliard 35/Belliardstraat 35
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Disse bemærkninger vil blive videresendt til de norske myndigheder. Interesserede parter, der fremsætter bemærkninger til sagen, kan skriftligt anmode om at få deres navne hemmeligholdt. Anmodningen skal være begrundet.

RESUMÉ

Sagsforløb

1. Tilsynsmyndigheden modtog to klager den 14. marts 2017 og den 27. juli 2017. Klagerne har anmodet om fortrolighed.
2. Tilsynsmyndigheden modtog efter anmodning oplysninger fra de norske myndigheder ved brev af 2. juni 2017, 20. september 2017, 1. december 2017, 8. december 2017, 1. februar 2018, 5. februar 2018, 21. februar 2019, 14. marts 2019 og 18. marts 2019.

Beskrivelse af foranstaltningen/foranstaltningerne

3. Den påståede støttemodtager er Trondheim Spektrum AS («TS»).
4. TS ejer og driver Trondheim Spektrum, der er et center til flere formål beliggende i Trondheim. Stedet anvendes som træningssted for lokale sportsklubber og til små og store sportsbegivenheder og andre begivenheder som f.eks. koncerter, messer og kongresser.
5. Trondheim kommune («kommunen») har været og er på nuværende tidspunkt majoritetsaktionær i TS. De øvrige andele ejes af medlemskabsbaserede frivillige sportsklubber («sportsklubber»).
6. Kommunens mål er at stille faciliteter til sports- og fritidsaktiviteter til rådighed for indbyggerne i Trondheim. I 2004 formaliserede kommunen et princip om gratis faciliteter til gavn for kommunens sportsklubber. Disse kommunale foranstaltninger fremmer børn og unges deltagelse i sportsaktiviteter, uanset indkomstniveauet i de enkelte familier.
7. Kommunen lejer kapacitet fra forskellige centre, f.eks. TS, med henblik på levering af gratis kapacitet til sportsklubber. Opgaven med at fordele kapaciteten er betroet det lokale sportsråd.

8. Siden sommeren 2017 har TS gennemgået en omfattende renovering og udvidelse, som skal afsluttes i 2019. Planen er at være vært for EM i håndbold for kvinder og mænd i 2020.
9. Afgørelsen vedrører ni foranstaltninger: 1) kommunale lån, 2) kommunale garantier, 3) forpagtningsaftaler, 4) lejeaftaler indgået fra 1999 til 2017, 5) lejeaftale for 2019, indgået i 2017, 6) kapitalforhøjelse i forbindelse med nye og uventede omkostninger, 7) finansiering af infrastrukturomkostninger, 8) midler fra den norske spillefond og 9) en implicit garanti, der følger af en låneaftale mellem Nordea og TS.
10. Ifølge klagerne har TS fået en fordel gennem forskellige foranstaltninger, som kommunens har truffet. Klagerne har fremført, at de påståede støtteforanstaltninger har krydssubsidieret andre aktiviteter, der udøves af TS.

Vurdering af foranstaltningerne

11. Efter Tilsynsmyndighedens opfattelse udgør enhver potentiel statsstøtte, der ydes i form af foranstaltning 1, 2 og 3, eksisterende støtte i henhold til artikel 1, litra b), i del II i protokol 3 til tilsyns- og domstolsaftalen. Tilsynsmyndigheden vurderer derfor ikke yderligere i sin beslutning, om disse foranstaltninger har karakter af støtte.
12. Tilsynsmyndigheden er i sin beslutning nået frem til den foreløbige konklusion, at foranstaltning 4, de lejeaftaler, der blev indgået mellem 1999 og 2017, ikke er en del af en støtteordning i henhold til artikel 1, litra d), i del II i protokol 3 til tilsyns- og domstolsaftalen, som de norske myndigheder har fremført.
13. Tilsynsmyndigheden vil i sin beslutning kun vurdere den potentielle karakter af støtte for de lejeaftaler, for hvilke forældelsesfristen ikke er udløbet. På grundlag af de foreliggende oplysninger finder Tilsynsmyndigheden, at forældelsesfristen for den lejeaftale fra 2007 til 2008, som de norske myndigheder henviser til, ikke er udløbet.
14. Tilsynsmyndigheden finder, at de midler, som Norsk Tipping AS har ydet til TS, omtalt som foranstaltning 8, er en anvendelse af en eksisterende statsstøtteordning. Tilsynsmyndigheden vurderer derfor ikke yderligere i sin beslutning, om denne foranstaltning har karakter af støtte.
15. Tilsynsmyndigheden er af den opfattelse, at lejeaftalerne fra 2007 til 2017 samt den nye lejeaftale for 2019 (foranstaltning 4 og 5) kan have givet TS en fordel. Klagerne har fremført, at lejen ligger over markedsvilkårene, og at lejen er baseret på TS' behov og ikke den kapacitet, som kommunen har brug for.
16. Tilsynsmyndigheden finder, at kapitalforhøjelsen, foranstaltning 6, udgør en fordel for TS svarende til det fulde beløb af kapitalforhøjelsen.
17. Tilsynsmyndigheden er nået til den foreløbige konklusion, at fordelingen og beregningen af infrastrukturomkostningerne i forbindelse med renoveringen og udvidelse af TS (foranstaltning 7) kan have givet TS en fordel.
18. Hvad angår den implicite garanti, der følger af låneaftalen mellem TS og Nordea (foranstaltning 9), finder Tilsynsmyndigheden, at virkningerne af erklæringerne i låneaftalerne er uklare, og kan på nuværende tidspunkt ikke udelukke, at de giver TS en fordel i form af en implicit garanti fra kommunen.
19. De norske myndigheder har fremført, at sportsklubbernes anvendelse af TS-faciliteter ikke kan betragtes som en økonomisk aktivitet, idet hverken kommunen eller TS modtager nogen betaling fra brugerne.
20. Selv hvis kommunen kan anses for at udføre en ikkeøkonomisk aktivitet ved at tilbyde gratis faciliteter til kommunens sportsklubber, kan den enhed, der forsyner kommunen med sådanne faciliteter, i princippet meget vel udøve økonomiske aktiviteter i den forbindelse.
21. På denne baggrund kan Tilsynsmyndigheden på nuværende punkt ikke udelukke, at TS er en virksomhed, ikke kun i forbindelse med afholdelse af koncerter, store sportsbegivenheder, messer, kongresser og andre arrangementer, men også når den udlejer sine faciliteter til kommunen, som derefter stiller hallerne til rådighed for byens sportsklubber. Under alle omstændigheder bemærker Tilsynsmyndigheden, at TS udøver anden økonomisk aktivitet, og at der skal påvises en tilstrækkelig adskillelse af regnskaberne.
22. De norske myndigheder har ikke anmeldt alle de pågældende foranstaltninger til Tilsynsmyndigheden. Tilsynsmyndigheden er derfor nået frem til den foreløbige konklusion, at de norske myndigheder ikke har overholdt deres forpligtelser i henhold til artikel 1, stk. 3, i del I i protokol 3 til tilsyns- og domstolsaftalen, og at den pågældende støtte, i det omfang foranstaltning 4, 7 og 9 udgør statsstøtte, er ulovlig.

23. De norske myndigheder anmeldte den nye lejeaftale for 2019, foranstaltning 5, den 20. november 2018. De norske myndigheder har fremført, at den nye lejeaftale er betinget af, at den er i overensstemmelse med markedsvilkårene. Den giver udtrykkeligt mulighed for tilpasninger med henblik på at bringe betingelserne for aftalen i overensstemmelse med markedsvilkårene, hvis Tilsynsmyndigheden måtte ønske det. I lyset heraf er Tilsynsmyndigheden nået frem til den foreløbige konklusion, at de norske myndigheder har overholdt kravene i artikel 1, stk. 3, i del I i protokol 3 til tilsyns- og domstolsaftalen, hvis lejeaftalen udgør statsstøtte.
24. For så vidt angår foranstaltning 6 bemærker Tilsynsmyndigheden, at de norske myndigheder har ydet denne støtte til TS i henhold til artikel 55 i den generelle gruppefritagelsesforordning. Tilsynsmyndigheden er imidlertid ikke helt overbevist om, at kravene i artikel 6, stk. 2, i den generelle gruppefritagelsesforordning er opfyldt for så vidt angår foranstaltningen. Der synes at være behov for en yderligere vurdering af foranstaltningen. Hvis Tilsynsmyndigheden finder, at foranstaltningen ikke opfylder kravene i den generelle gruppefritagelsesforordning, er støtten ulovlig.
25. De eventuelle støtteforanstaltninger i den foreliggende sag er af forskellig art. De norske myndigheder har fremført, at visse af foranstaltningerne er forenelige. På nuværende tidspunkt råder Tilsynsmyndigheden ikke over de oplysninger, der kan gøre det muligt for den at fastslå omfanget af den påståede støtte til TS som følge af disse foranstaltninger. Tilsynsmyndigheden er derfor i tvivl om, hvorvidt foranstaltningerne overholder proportionalitetsprincippet og begrænser sig til, hvad der er nødvendigt for at nå det statslige mål.
26. Tilsynsmyndigheden kan heller ikke udelukke krydssubsidiering fra de påståede støtteforanstaltninger til de andre aktiviteter, der udøves af TS. I lyset af ovenstående nærer Tilsynsmyndigheden tvivl om, hvorvidt foranstaltningerne kan anses for at være forenelige i henhold til EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c).

Decision No 032/19/COL

of 16 April 2019

to open a formal investigation into potential state aid granted to Trondheim Spektrum AS

(Case 83227)

Norwegian Ministry of Trade, Industry and Fisheries
PO Box 8090 Dep
0032 Oslo
NORWAY

Subject: **Trondheim Spektrum**

1. Summary

- (1) The EFTA Surveillance Authority ('the Authority') wishes to inform the Norwegian authorities that it has concerns that the notified measure and some of the measures covered by the complaints related to Trondheim Spektrum AS might entail state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement. The Authority furthermore has doubts concerning the compatibility of these measures with the functioning of the EEA Agreement. The Authority has therefore decided to open a formal investigation ⁽¹⁾ into these measures.
- (2) The Authority has based its decision on the following considerations.

2. Procedure

2.1. First complaint

- (3) On 14 March 2017, the Authority received a complaint ⁽²⁾ alleging that Trondheim municipality ('the Municipality') has granted unlawful state aid to Trondheim Spektrum AS ('TS'), a company that owns and operates Trondheim Spektrum, which is a multipurpose sport facility located in Trondheim, Norway. By letter dated 27 March 2017, the Authority invited the Norwegian authorities to comment on the complaint ⁽³⁾. The Norwegian authorities replied by letter dated 2 June 2017 ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Reference is made to Articles 4(4) and 13(1) of Part II of Protocol 3 to the Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice.

⁽²⁾ Documents No 847105 and 848590 to 848601.

⁽³⁾ Document No 849708.

⁽⁴⁾ Documents No 859505, 859499, 859501 and 859503.

2.2. *Second complaint*

- (4) On 27 July 2017, the Authority received a second complaint⁽⁵⁾, also alleging that the Municipality has granted unlawful state aid to TS. By letter dated 24 August 2017, the Authority invited the Norwegian authorities to comment⁽⁶⁾. In the same letter, the Authority requested further information from the Norwegian authorities concerning their comments to the first complaint. By letter dated 1 September 2017, the Authority forwarded to the Norwegian authorities additional information from the second complainant⁽⁷⁾.
- (5) By letter dated 20 September 2017, the Norwegian authorities submitted their comments to the second complaint and provided the information requested by the Authority relating to the first complaint⁽⁸⁾. On 29 September 2017, the case was further discussed during the annual package meeting in Oslo. The discussion was subsequently summarised in a follow-up letter⁽⁹⁾.

2.3. *Request for information*

- (6) On 20 October 2017, the Authority sent an information request to the Norwegian authorities⁽¹⁰⁾. On 22 November 2017, the Norwegian authorities and the Authority held a video-conference to discuss the information request. By letter of 8 December 2017, the Norwegian authorities responded⁽¹¹⁾.

2.4. *Additional information from the second complainant*

- (7) On 19 September 2017, the second complainant submitted additional information⁽¹²⁾. On 6 November 2017, the second complainant submitted supplementary information⁽¹³⁾. On 9 November 2017, the Authority forwarded the additional information to the Norwegian authorities⁽¹⁴⁾. On 22 November and 13 December 2017, the Norwegian authorities and the Authority discussed the case during a video-conference. On 1 December 2017, the Norwegian authorities submitted information to the Authority in relation to the meetings⁽¹⁵⁾.
- (8) On 26 October 2018, the second complainant submitted additional information⁽¹⁶⁾.

2.5. *Further request for information and meeting*

- (9) On 16 January 2018, the Authority sent an information request to the Norwegian authorities⁽¹⁷⁾, to which they replied by letters dated 1 and 5 February 2018⁽¹⁸⁾.
- (10) On 13 March 2019, the Norwegian authorities and the Authority discussed the case during a video-conference. Following the meeting, the Norwegian authorities submitted further information⁽¹⁹⁾. On 18 March 2019, the Norwegian authorities submitted additional information⁽²⁰⁾.

2.6. *Notification of the 2019 lease agreement*

- (11) On 29 November 2018⁽²¹⁾, the Norwegian authorities notified a lease agreement ('the 2019 lease agreement'), which is intended to enter into force on 1 December 2019. By letter dated 28 January 2019, the Authority requested additional information from the Norwegian authorities. By letter of 21 February 2019, the Norwegian authorities responded⁽²²⁾.

⁽⁵⁾ Documents No 867151, 868181 and 868182.

⁽⁶⁾ Document No 870428.

⁽⁷⁾ Document No 870360.

⁽⁸⁾ Documents No 874440 and 874442.

⁽⁹⁾ Document No 876728.

⁽¹⁰⁾ Document No 877379.

⁽¹¹⁾ Documents No 887522, 887524 and 887526.

⁽¹²⁾ Document No 874067.

⁽¹³⁾ Document No 881377.

⁽¹⁴⁾ Document No 888352.

⁽¹⁵⁾ Documents No 885827, 885829, 888351 and 888354.

⁽¹⁶⁾ Document No 936140.

⁽¹⁷⁾ Document No 888021.

⁽¹⁸⁾ Documents No 896729, 896727, 896725 and 896723.

⁽¹⁹⁾ Documents No 1059166, 1059170 and 1059171.

⁽²⁰⁾ Documents No 1059842 to 1059848.

⁽²¹⁾ Documents No 1040641, 1040643, 1040645, 1040647 and 1040649.

⁽²²⁾ Documents No 1054292, 1054294, 1054296 and 1054298.

2.7. **GBER information sheet regarding capital increase**

- (12) On 10 December 2018, the Norwegian authorities submitted a GBER⁽²³⁾ information sheet⁽²⁴⁾, concerning *ad hoc* aid to TS in the form of a NOK 55 million capital increase (approximately EUR 5,68 million), claiming that this measure was block exempted.

3. **Background**

- (13) TS owns and operates Trondheim Spektrum, a multipurpose facility located in central Trondheim. The facility consists of eight multi-purpose halls. The halls are used as training venues for local sports clubs, small and large sports events and other events such as concerts, trade fairs and congresses.
- (14) The company Nidarøhallen was established in 1961 for the purpose of carrying out the construction and operation of a sports and exhibition hall in Trondheim. On 5 June 2002, the company name was changed to Trondheim Spektrum AS.
- (15) The Municipality has been, and is at present, the majority shareholder in TS. As of October 2018, The Municipality holds 96 % of the shares. The remaining shares are held by membership-based volunteer sport clubs ('sport clubs').
- (16) The construction of the first part of the hall finished in 1963 (halls A and B). The facility has been expanded four times, in 1971 (hall C), 1980 (hall G), 1988 (halls D and E/H) and 2000 (hall F). The facility now totals 27 000 m², which, in addition to eight multipurpose halls, consists of 14 seminar rooms and a plot area of over 1 000 m².
- (17) The Municipality's objective is to provide facilities for sports and leisure activities to the inhabitants of Trondheim. In 2004, the Municipality formalised a principle of cost-free facilities for the benefit of the Municipality's sport clubs. This facilitates participation of children and youth in sport activities, irrespective of the income level of individual families. The Municipality owns and operates numerous sport facilities, but also rents facilities owned and operated by third parties. The Municipality rents capacity from such facilities under special rental agreements, and the joint capacity is distributed, free of charge, amongst the sport clubs. The task of distributing the capacity is entrusted to the local Sports Council (*Idrettsrådet*), which forms part of the organisational structure of the Norwegian Confederation of Sports (*Norges idrettsforbund*).
- (18) TS generates income from sport activities, trade fairs and concerts. TS hosts a number of fairs, which includes an annual fisheries industry fair. Furthermore, TS generates income from the operation of a kiosk, café and a restaurant.
- (19) Since summer 2017, Trondheim Spektrum has been undergoing a significant renovation and extension, to be finalised in 2019. The plan is to host the European Championship in handball for women and men in 2020.

4. **The measures**

4.1. **Introduction**

- (20) Throughout the years, the Municipality has provided TS with loans, guarantees and other measures that may potentially involve state aid. The following measures are at stake in the present decision.

4.2. **Measure 1 – municipal loan**

- (21) In 1992, the total loan portfolio of TS included nine different loans amounting to a total of NOK 87.8 million (approximately EUR 9,1 million). During the period from 1992 to 1994, TS restructured the debt by borrowing NOK 86.67 million (approximately EUR 8,95 million) from the Municipality⁽²⁵⁾. The nominal interest rate was set at 7,5 %, and the effective interest rate was at 7,7 %. In 2004, the terms of the loan were modified, lowering the effective interest rate to 4,15 %.
- (22) The complainants allege that the intention of the Municipality, by granting the loan, was to grant an advantage to TS, which it would not have obtained otherwise, in the form of lower interest rates. The complainants further allege that later modifications of the loan have turned the alleged aid into new aid.

⁽²³⁾ Commission Regulation (EU) No 651/2014 of 17 June 2014 declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of Articles 107 and 108 of the Treaty (OJ L 187, 26.6.2014, p. 1), referred to at point 1j of Annex XV to the EEA Agreement, see Joint Committee Decision No 152/2014, published in OJ L 342, 27.11.2014, p. 63 and EEA Supplement No 71, 27.11.2014, p. 61.

⁽²⁴⁾ Case No 82883, GBER 30/2018/Sports.

⁽²⁵⁾ Document No 874440, p. 6 and Document No 859501, p. 13 and 20.

- (23) The Norwegian authorities have not contested the fact that the loan may have entailed state aid. The Norwegian authorities have argued that the interest rates, in particular following the modification in 2004, were broadly in line with market price. However, the Norwegian authorities do not consider it meaningful to investigate further the historical market rates for loans as, in their view, any aid would have to be considered as existing aid, and in any event, the loan has in the meantime been paid back in full ⁽²⁶⁾. The Norwegian authorities have not found any documentation indicating that the loan has been renegotiated as alleged by the complainants, save for the modification of the interest rate in 2004 ⁽²⁷⁾.

4.3. **Measure 2 – municipal guarantee**

- (24) On 7 September 1999, the Municipality granted a guarantee in favour of TS, in order for TS to secure a loan from Nordea. The purpose of the loan was to finance the construction of hall F. The guarantee was limited to 50 % of the loan balance with a limit of NOK 28 million (approximately EUR 2,89 million). The guarantee is of a secondary nature. That is, Nordea would have to initiate a procedure for the liquidation of TS' assets, before it could have recourse to the guarantee.
- (25) According to the Norwegian authorities' best estimate, the interest rate obtainable without the guarantee corresponds to an addition of 0.10 – 0.15 percentage points. The Norwegian authorities have explained that this is because TS is viewed by Nordea as a low-risk debtor. On Nordea's six-point scale, with six representing no risk, TS is and has been rated at five. The reason behind this rating is first, the fact that the majority of the shares in TS is held by a public authority and secondly, TS' low-risk lease agreement with the Municipality represents a substantial part of its revenues. Further, a guarantee of this nature is of marginal value to the bank, as the mandatory capital requirements are similar for loans without such partial and limited guarantee ⁽²⁸⁾. The guarantee is still in effect. It expires in 2031 ⁽²⁹⁾. At the end of 2016, it covered the outstanding balance of NOK 9 260 000 (approximately EUR 956 500).
- (26) The complainants have alleged that the guarantee was not granted on market terms and therefore provided an advantage to TS.
- (27) The Norwegian authorities state that any advantage resulting from the guarantee is at most marginal and further refer to marginal effects of the measure on the conditions of cross-border investment or establishment ⁽³⁰⁾. The Norwegian authorities maintain that the guarantee should be qualified as existing aid as it was granted more than 10 years ago ⁽³¹⁾.

4.4. **Measure 3 – leasehold agreements**

- (28) In 1980, the Municipality entered into a 40-year leasehold agreement with Trondheim Tennisklubb. The leasehold was transferred to Nidarøhallen A/S (now TS) in 1991. A second leasehold agreement was concluded in 1989. TS has relied on these leasehold agreements as collateral when entering into a loan agreement with Nordea ⁽³²⁾.
- (29) According to the Norwegian authorities, the leasehold agreements are governed by the Norwegian Ground Lease Act ⁽³³⁾ and established case-law.
- (30) To offer collateral on a leasehold agreement does not require the permission from the lessor (the owner) under the Ground Lease Act, the Land Registration Act ⁽³⁴⁾ or the leasehold agreement.
- (31) The Norwegian authorities have stated that the leasehold agreements were concluded before the entry into force of the EEA Agreement ⁽³⁵⁾.

⁽²⁶⁾ Document No 859501, p. 20.

⁽²⁷⁾ Document No 874440, p. 6.

⁽²⁸⁾ Document No 859501, p. 14.

⁽²⁹⁾ Document No 859501, p. 14.

⁽³⁰⁾ Document No 859501, p. 22.

⁽³¹⁾ Document No 859501, p. 23.

⁽³²⁾ Document 1054294. See section 4.10.

⁽³³⁾ *Lov om tomtefeste (tomtefesteloven)* LOV-1996-12-20-106. The Norwegian authorities have explained that the conclusion of leasehold agreements and the contractual relationship between the landowner/lessor and the lessee was regulated for the first time in a statute from 1975, which entered into force on 1 January 1976. A new Ground Lease Act was enacted in 1996 and entered into force on 1 January 2002.

⁽³⁴⁾ *Lov om tinglysning (tinglyssingsloven)* LOV-1935-06-07-2.

⁽³⁵⁾ Document No 887522, p. 4.

4.5. **Measure 4 – lease agreements concluded from 1999 to 2017**

- (32) Most of the capacity of Trondheim Spektrum has traditionally been used for the purpose of sport clubs on the basis of lease agreements concluded between TS and the Municipality. The Municipality has leased the facility since it opened in 1963.
- (33) The Municipality formalised a principle of cost-free facilities for the benefit of the Municipality's sport clubs in 2004. This was done to facilitate the participation of sport activities irrespective of the income level of individual families. From then on, the sport clubs did not pay for its use, neither to the Municipality nor to TS.
- (34) The Municipality rented the facilities from Trondheim Spektrum for approximately NOK 12 million per year from 1990 until 2002. In 2002, the lease agreement was amended as the Municipality required more capacity. The variations of rent paid is a result of the capacity increase with the construction of hall F, and the implementation of a new model for calculating the agreed utilisation of the facility ⁽³⁶⁾.
- (35) The Norwegian authorities have explained that the level of rent takes into account the cost structure of TS. The historical rent was set on the basis of the level established in 1989 and 1990, which historically reflected the required cash flow for TS to pay off debt and continue operations on the proportion of the facility occupied by the sport clubs ⁽³⁷⁾.
- (36) The lease agreement was not formalized until February 1995. The lease agreement entered into in 1995 does not specify the number of hours and/or percentage of occupation of the sport clubs' use of the facility. These specifications were introduced and further developed in the agreements entered into for 1999 onwards ⁽³⁸⁾.
- (37) The following lease agreements have been concluded since 1999:
- a. Lease agreement 2000 – 2002.
 - b. Lease agreement 2002 – 2006.
 - c. Lease agreement 2007 – 2008.
 - d. Lease agreement 2009 – 2010.
 - e. Lease agreement 2011 (renewed annually) ⁽³⁹⁾.
- (38) The Norwegian authorities have provided the following information regarding the leased capacity ⁽⁴⁰⁾:

Year	Rent paid (NOK)	Hours rented
1999	11 200 000	Not given
2000	11 200 000	13 650
2001	11 200 000	13 650
2002	11 200 000	17 300
2003	14 000 000	17 300
2004	14 000 000	17 300
2005	14 300 000	17 300
2006	14 500 000	17 300

⁽³⁶⁾ Document 874440, p. 5.

⁽³⁷⁾ Document 874440, p. 10.

⁽³⁸⁾ Document 859501, p. 14.

⁽³⁹⁾ Document No 859501, p. 14–15. However, it can be observed that there was a reduction in the capacity in 2016. This indicates that amendments were made at least that year. The Norwegian authorities have explained that this is due to the renovation of TS (Document 874440, p. 9).

⁽⁴⁰⁾ Document 859501, p. 15.

Year	Rent paid (NOK)	Hours rented
2007	14 700 000	12 500
2008	14 000 000	12 500
2009	14 300 000	12 500
2010	14 443 000	12 500
2011	14 088 000	12 500
2012	14 234 000	12 500
2013	14 234 000	12 500
2014	14 234 000	12 500
2015	14 679 522	12 500
2016	14 105 196	11 650

- (39) According to the terms of the lease agreements, the capacity of Trondheim Spektrum should be reserved for the sport clubs, from 1 September to 1 May each year, during the afternoon on weekdays from 16:00 to 23:00 and on weekends from 09:00 to 22:00. TS can therefore offer Trondheim Spektrum's capacity outside of these hours and outside the said time of year.
- (40) Furthermore, the lease agreements provide that TS can reclaim, subject to the terms laid down in the lease agreement, up to 2 000 hours annually during the period from 1 September to 1 May. TS can therefore use the facilities, which are otherwise reserved under the lease agreements for other purposes, for those specific hours. The Norwegian authorities have explained that TS has reclaimed 945 – 2 173 hours annually from 2010 to 2017 ⁽⁴¹⁾. The Norwegian authorities explained that there is no mechanism for the reduction of the overall rent when TS reclaims rented hours ⁽⁴²⁾.
- (41) The complainants have argued that the rent is above market terms. That is, the rent is based on the needs of TS, and not the capacity needed by the Municipality. The complainants allege that the rental fee has never been based on arm's length negotiations, but decided unilaterally by the municipal board of the Municipality.
- (42) According to the Norwegian authorities, the rent paid to TS by the Municipality has been market conform and thus does not entail state aid. Were the Authority to conclude differently, the Norwegian authorities argue that the lease agreement forms part of an existing aid scheme. Furthermore, any new aid would, in any event, be compatible with the functioning of the EEA Agreement.
- 4.6. Measure 5 – lease agreement of 2019 – notification**
- (43) As set out in paragraph (11) above, the Norwegian authorities have notified the lease agreement of 2019.
- (44) TS and the Municipality have concluded a new lease agreement, which is set to enter into force on 1 December 2019. The agreement is conditional upon being in line with market terms. The agreement allows for adaptations by the Municipality, in order to conform to the market economy investor principle, should the Authority so require ⁽⁴³⁾. The agreement will expire on 30 April 2035.
- (45) The Norwegian authorities have explained that this lease agreement is based on the same principles underlying previous lease agreements. The Norwegian authorities have further explained that the new lease agreement represents a substantial increase in the capacity made available for the sport clubs.

⁽⁴¹⁾ The Norwegian authorities were not able to provide data from before 2010.

⁽⁴²⁾ Document 896727, p. 6.

⁽⁴³⁾ Article 12 of the 2019 lease agreement. Norwegian: 'Denne avtalen forutsettes å være inngått på markedsmessige vilkår. Det tas forbehold om at avtalen vil – forut for og i avtaleperioden – justeres for å tilfredsstillе eventuelle føringer/krav fra EFTAs overvåkningsorgan (ESA), og/eller andre offentlige myndigheter. Dette for at avtalen til enhver tid skal tilfredsstillе markedsinvestorprinsippet.' Document No 887522, p. 7.

- (46) A total of 16 848 hours yearly is rented under the new lease agreement, compared to 12 500 hours in the past. The new lease agreement represents an increase in the rent per hours from approximately NOK 1 200 to 1 700 (approximately EUR 124 to 176). The reason for this increase is twofold: First, the historical rent paid by the Municipality was set on the basis of the level established in 1989 and 1990, and has not been subject to adjustments. Second, the construction costs associated with providing flexibility and allowing for multisport-use results in the operating costs per square metre exceeding by far the square metre cost of the existing venue.
- (47) Both complainants have argued that the rent in the new lease agreement is above market terms, because it is based on TS' needs and not the capacity needed by the Municipality. The complainants allege that the rental fee is not based on arm's length negotiations, but set in order to cover the construction cost of the expansion of Trondheim Spektrum.
- (48) One of the complainants has further alleged that the main cost elements of the extension and renovation project is tied to requirements related to activities other than the activities covered by the lease agreements, such as concerts, professional sports events and fairs. One of the complainants claims that the division of costs between the different activities is therefore not correct, as the needs of the sport clubs could have been met with much less costs.
- (49) According to the Norwegian authorities, the rent paid to TS by the Municipality under the new lease agreement is market conform, and thus does not entail state aid. Should the Authority be unable to exclude the presence of state aid in the new lease agreement, the Norwegian authorities have notified the lease agreement as compatible aid under Article 61(3)(c) of the EEA Agreement.

4.7. **Measure 6 – capital increase linked to new and unexpected costs – block exemption**

- (50) As set out in paragraph (12) above, on 10 December 2018, the Norwegian authorities submitted a GBER information sheet⁽⁴⁴⁾, concerning an *ad hoc* aid to TS for an aid amount of NOK 55 million (approximately EUR 5,68 million) in form of a capital increase. The Norwegian authorities have provided the capital increase to TS under Article 55 of the General Block Exemption Regulation ('GBER').
- (51) Due, in particular, to an increase in the project scope in 2018, the budget increased to NOK 591 million (approximately EUR 61,05 million). The Norwegian authorities have explained that TS cannot cover the additional costs through its existing means or through additional market financing. It therefore applied for the capital increase on 6 July 2018.
- (52) One of the complainants alleges that the capital increase is not compliant with all of the conditions set out in Chapter I of the GBER.

4.8. **Measure 7 – financing of infrastructure costs**

- (53) On 14 March 2017, the City Council adopted a zoning plan for the area where TS is located and the surrounding park area. The process was initiated by TS with the aim of expanding the facility into a multi-function facility, feasible for concerts and large sport events, and with increased capacity for sport clubs, trade fairs and congresses.
- (54) The City Council adopted the principle of full transfer of expenses in 1993, which sets out that building projects must carry all infrastructure costs that are a consequence of the project. Which costs this principle comprises must be in line with Section 17-3, third paragraph of the Planning and Building Act, which regulates what a development agreement must include⁽⁴⁵⁾.
- (55) The Norwegian authorities have explained that a zoning plan forms the basis for a project such as the expansion of Trondheim Spektrum⁽⁴⁶⁾. The zoning plan – including use of procedural orders⁽⁴⁷⁾ (*rekkefølgekrav*) – does not impose any economic obligations on the developer, but provides for the use of the area relating to the project and indicates what (public) infrastructure needs to be in place prior to the implementation of the project⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁴⁾ Case No 82883, GBER 30/2018/Sports.

⁽⁴⁵⁾ Document No 874440, p. 20-25. The detailed zoning plan for part of Nidarø was adopted by the City Council on 14 March 2017 in case 25/17.

⁽⁴⁶⁾ The Norwegian authorities refer to Section 11 of *lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)* LOV-2008-06-27-71.

⁽⁴⁷⁾ 'Procedural orders' are requirements relating to the order in which work shall be carried out to ensure the establishment of public services, technical infrastructure and green structures before use is made of areas and the point in time when areas may be used for building and construction purposes, including requirements relating to the order in which development works shall be carried out. See Section 11-9 of the Planning and Building Act, referred to in footnote 46.

⁽⁴⁸⁾ The Norwegian authorities refer to section 18 of the Planning and Building Act.

- (56) The Planning and Building Act sets limits on the developer's maximum financial contribution to the public infrastructure measures that are required under the zoning regulations. The main criterion for cost allocation under a development agreement is that the measure must have a direct factual relationship with the development; it must be necessary for the implementation of the project. Consequently, only public infrastructure measures that result from the project may potentially be imposed as obligations on the developer. On the other hand, infrastructure works that the Municipality would need to implement also in the absence of the project, cannot be imposed on the developer ⁽⁴⁹⁾.
- (57) In addition to the first criterion for cost allocation, the contribution from the developer to the measure must be proportionate to the size and the type of the development or project.
- (58) The Norwegian authorities have explained that the Municipality will, for each project, cover the costs of measures that would have to be implemented regardless of the project, but for which the project affects the timing of when the measures are implemented. Such costs relate to infrastructure that is of a general character, benefitting the population as a whole.
- (59) The Norwegian authorities have explained that a proportionality assessment must be carried out in each case. The eventual conclusion of a development agreement and the allocation of costs entails a degree of discretion on behalf of the Municipality, which must take into consideration the legal framework, as well as the nature of the project ⁽⁵⁰⁾.
- (60) One of the complainants argues that the Municipality has relieved TS from infrastructure costs that a developer would normally have to bear in relation to this type of constructions and has therefore granted an advantage to TS.
- (61) The Norwegian authorities have provided information regarding the distribution of the costs between the TS and the Municipality ⁽⁵¹⁾.
- (62) According to the Norwegian authorities, the connection from Nidarø to Ilen Church will be developed. The Norwegian authorities have stated that the measure forms part of what may be described as a recreational area network for the use of the general public and that therefore it cannot legally order the developer to assume the costs in that respect.
- (63) The Norwegian authorities have further explained that the upgrade of Klostergata is a direct consequence of the development. However, the Municipality assumes the implementation responsibility and will cover the costs connected to roads and archaeological excavations; TS will pay a contribution of NOK 20 million. This is because the Municipality would in any case need to renew the water and sewage pipes in parts of the street.
- (64) The Norwegian authorities have further explained that green areas and a public park will be developed, i.e. a vegetation belt, a park, a walking path and public squares. The Norwegian authorities have stated that this is TS' responsibility. The total amount was estimated at NOK 74 million (approximately EUR 7,64 million), but has been lowered to NOK 39 million (approximately EUR 4,03 million). TS' share of this costs is set at NOK 26 million (approximately EUR 2,66 million), excluding VAT. According to the Norwegian authorities, the calculation of TS' contribution is limited as allowed by Section 17-3, third paragraph of the Planning and Building Act.
- (65) In the view of the Norwegian authorities, infrastructure projects financed by the Municipality do not represent financing in violation of the principle of full transfer of costs in light of the modification mandated by Section 17-3, third paragraph of the Planning and Building Act. Furthermore, the Norwegian authorities do not see that the financial contribution by the local authority may be classified as illegal state aid, because the costs could not have been transferred to the developer in any event.
- (66) The Norwegian authorities argue that the infrastructure works, to be partly financed by the Municipality, relate to activities that public authorities normally perform in the exercise of their public powers and do not consist in offering goods and services on a market ⁽⁵²⁾. According to the Norwegian authorities, the costs assumed by the Municipality do not entail that TS pays less than legally required. Furthermore, the infrastructure is of a general character and will benefit the population as a whole.

⁽⁴⁹⁾ Document No 1059846, p. 2.

⁽⁵⁰⁾ Document No 1059846, p. 2.

⁽⁵¹⁾ Document No 874440, p. 20 – 25 and Documents No 1059842 to 1059848. The detailed zoning plan for part of Nidarø was adopted by the City Council on 14 March 2017 in case 25/17.

⁽⁵²⁾ The Norwegian authorities refer to paragraph 203 of the Authority's Guidelines on the notion of State aid as referred to in Article 61(1) of the EEA Agreement ('NoA'), in this regard and Commission Decision of 8.1.2016. State aid No SA.36019 – Belgium – Financing of road infrastructure in the vicinity of a real estate project – Uplace, paragraph 38.

4.9. **Measure 8 – funds from the Gaming Fund**

- (67) The Gaming Fund scheme is administered by Norsk Tipping AS. The funds stemming from Norsk Tipping AS are gaming funds collected, administered and distributed on the basis of the Gaming Act ⁽⁵³⁾ that entered into force on 1 January 1993.
- (68) Applications for grants from the Gaming Fund scheme are processed and assessed in accordance with the provisions laid down by the Ministry of Culture relating to grants and allocations for sports and physical activities. The goal of the scheme is to facilitate sports and physical activities for everyone.
- (69) Funds granted for the construction and renovation of sports facilities will contribute to an infrastructure that provides the population with the opportunity to take part in individually organised activities and activities under the supervision of sport clubs.
- (70) As from 1994, TS has received grants from the Gaming Fund Scheme ⁽⁵⁴⁾.
- (71) The Norwegian authorities emphasise that the existing Gaming Fund scheme has not been materially altered since it was last assessed by the Authority in the Vålerenga case ⁽⁵⁵⁾ and that the grants in favour of TS have been awarded in accordance with the provisions of the scheme ⁽⁵⁶⁾.

4.10. **Measure 9 – implicit guarantee inherent in a loan agreement between Nordea and TS**

- (72) On 11 December 2017, TS signed a loan agreement for NOK 490 million with Nordea ⁽⁵⁷⁾. Nordea will provide the working capital during the construction period. The Norwegian authorities have explained that the Municipality is not a party to the loan agreement nor are there any contractual obligations that require the Municipality to provide financing or capital to TS ⁽⁵⁸⁾.
- (73) However, the loan agreement includes the following statements ⁽⁵⁹⁾:

‘Nordea has placed considerable weight on the fact that Trondheim Spektrum AS intends to make structural changes in the company or other measures that increase the possibility that the municipality of Trondheim, without acting contrary to the law, if necessary, can provide a guarantee to Nordea that reduces the risk of cost overruns.’

‘Nordea has also placed great weight on the ownership of Trondheim municipality and the Executive Board’s decision on 25 June 2015 in case 144/14, which states in paragraph two that the municipality of Trondheim, as the majority owner of Trondheim Spektrum, is ready to assume the necessary financial responsibility resulting from the renovation and development of Trondheim Spektrum.’ (Unofficial translation)

- (74) These statements relate to a clause in the loan agreement which states under ‘other terms’ ⁽⁶⁰⁾:

‘The risk resulting from any cost overruns occurring during the construction period and, which the credit customer himself cannot pay: Trondheim Spektrum AS will make structural changes in the company or take other measures, which will make it possible for Trondheim Municipality, without coming into conflict with the legislation, if necessary, to provide a guarantee to Nordea.’

⁽⁵³⁾ Lov om pengespill (pengespilloven) LOV-1992-08-28-103.

⁽⁵⁴⁾ Document No 859501, p. 16.

⁽⁵⁵⁾ The Authority’s Decision No 225/15/COL of 10 June 2015 raising no objections to aid in the form of a transfer of land to Vålerenga Fotball.

⁽⁵⁶⁾ Document No 887522, p. 6.

⁽⁵⁷⁾ Document No 1054294.

⁽⁵⁸⁾ Document No 1054298, p. 6.

⁽⁵⁹⁾ Document No 1054294, Loan Agreement between Nordea and TS, dated 11 December 2017, page 1, paragraphs 5 and 6. Unofficial translation. Norwegian: ‘Nordea har lagt betydelig vekt på at Trondheim Spektrum AS har til hensikt å gjøre selskapsendringer eller andre tiltak som åpner muligheten for at Trondheim kommune, uten å komme i strid med lowerket, om nødvendig kan stille en garanti overfor Nordea som reduserer risikoen ifm kostnadsoverskridelser.’/‘Nordea har for øvrig lagt sterk vekt på eierskapet fra Trondheim kommune og vedtaket i formannskapet datert 25. juni 2014 i sak 144/14, hvor det blant annet fremgår av punkt 2 at Trondheim kommune, som største eier av Trondheim Spektrum AS, er innstilt på å ta det nødvendige økonomiske ansvaret som følger av rehabilitering og utvikling av Trondheim Spektrum.’

⁽⁶⁰⁾ Document No 1054294, Loan Agreement between Nordea and TS, dated 11 December 2017, p. 5, ‘Other terms’ – bullet point 3. Unofficial translation. Norwegian: ‘Risikoen som følge av at det oppstår kostnadsoverskridelser i byggeperioden og kredittkunden selv ikke kan betale disse: Trondheim Spektrum AS vil gjøre selskapsendringer eller andre tiltak som åpner muligheten for at Trondheim kommune, uten å komme i strid med lowerket, om nødvendig kan stille garanti overfor Nordea.’

(75) Under the same heading, the following clause states ⁽⁶¹⁾:

‘The lease agreement with Trondheim Municipality of 26.10.2017 cannot be changed/reduced without Nordea’s prior written consent.’

(76) Finally, under the heading ‘Change of ownership – mandatory early repayment’ ⁽⁶²⁾ the loan agreement states ⁽⁶³⁾:

‘It is a condition for entering into and maintaining the Construction Loan Agreement that Trondheim Municipality owns at least 77,93 % of the credit customer and maintains its ownership unchanged.

In the event that the ownership composition changes, without Nordea’s prior written consent, the Construction Loan and any outstanding amount shall be repaid as specified in clause 11 (early maturity of the construction loan).’

(77) TS and Nordea had previously signed a loan agreement dated 27 July 2017. The agreement contained a condition that any construction cost excess during the construction period should be covered either by TS or the Municipality. The loan agreement was co-signed by the City Executive of Finance. That agreement therefore contained clauses regarding the Municipality’s responsibility in respect of any project overruns as well as obligations in respect of the lease agreement which at that time had not been finalised ⁽⁶⁴⁾.

(78) The co-signing of the loan agreement was later deemed a municipal guarantee pursuant to section 51 of the Municipality Act. The City concluded that the guarantee, in order to be effective, required state approval. The guarantee would, for various reasons, probably not obtain such approval and therefore the Chief City Executive was advised to promptly inform Nordea that the Municipality could not be party to the loan agreement. This agreement is void and does not apply between the parties. TS and Nordea therefore signed the current loan agreement without the official involvement of the Municipality.

5. The presence of state aid

5.1. Introduction – existing vs. new aid

(79) As set out above, several alleged aid measures granted to TS are at stake. However, in the present decision the Authority will not assess further the nature of potential aid measures, which would constitute existing aid – either individual aid or aid schemes – within the meaning of Article 1(b) of Part II of Protocol 3 to the Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice (‘Protocol 3 SCA’).

(80) Existing aid is subject to a different procedural framework compare to new aid ⁽⁶⁵⁾. Furthermore, existing aid measures are not subject to a repayment obligation.

5.1.1. Measure 1 – the municipal loan

(81) The municipal loan was granted to TS in 1992. In case 113/92 ⁽⁶⁶⁾, the City Council adopted a decision to issue bonds to enable TS, through a new loan, to pay off its existing loans. The Authority therefore considers that any aid entailed in the municipal loan would be individual aid awarded to TS ⁽⁶⁷⁾. The terms of the loans were modified in 2004.

(82) According to Article 15(1) of Part II of Protocol 3 SCA, the powers of the Authority to recover aid shall be subject to a limitation period of 10 years. According to Article 15(3) of Part II of Protocol 3 SCA, any aid with regard to which the limitation period has expired, shall be deemed to be existing aid ⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶¹⁾ Document No 1054294, Loan Agreement between Nordea and TS, dated 11 December 2017, p. 5, ‘Other terms’ – bullet point 4. Unofficial translation. Norwegian: ‘Leieavtalen med Trondheim kommunea av 26.10.2017 kan ikke endres/redueres uten Nordea forutgående skriftlige samtykke.’

⁽⁶²⁾ Norwegian: ‘eierskifte – obligatorisk førtidig tilbakebetaling’.

⁽⁶³⁾ Document No 1054294, Loan Agreement between Nordea and TS, dated 11 December 2017, p. 4. Unofficial translation. Norwegian: ‘Det er et vilkår for inngåelse og opprettholdelse av Byggekredittavtalen, at Trondheim Kommune eier minst 77,93 % av Kredittkunden, og opprettholder sin eierandel uendret. For det tilfellet at eiersammensetningen endres, uten Nordeas forutgående skriftlige samtykke, skal Byggekredit-ten og ethvert utestående tilbakebetales som angitt i klausul 11 (Førtidig forfall av byggekreditten).’

⁽⁶⁴⁾ Document No 1054298, p. 5.

⁽⁶⁵⁾ Within the meaning of Article 1(c) of Part II of Protocol 3 SCA.

⁽⁶⁶⁾ Documents No 859501, p. 13, and 859503, p. 76.

⁽⁶⁷⁾ According to Article 1(e) of Part II of Protocol 3 SCA, “‘individual aid’ shall mean aid that is not awarded on the basis of an aid scheme and notifiable awards of aid on the basis of an aid scheme’.

⁽⁶⁸⁾ See also Article 1(b)(iv) of Part II of Protocol 3 SCA, according to which ‘existing aid’ is ‘aid which is deemed to be existing aid pursuant to Article 15 of this Chapter’.

- (83) The limitation period begins on the day on which the unlawful aid is awarded to the beneficiary either as individual aid or as aid under an aid scheme ⁽⁶⁹⁾.
- (84) As the municipal loan was granted to TS in 1992, the limitation period has expired. This would be the case even if the limitation period were to be calculated from the date of the last modification of the loan in 2004. Further, the loan was fully repaid in 2014. Any potential aid granted through the measure shall therefore be deemed to be existing aid. Moreover, as the loan was granted to TS in 1992, it would also be aid, which existed before the entry into force of the EEA Agreement and is still applicable after the entry into force of the EEA Agreement. Any potential aid granted through the measure would therefore also be existing aid within the meaning of Article 1(b)(i) of Part II of Protocol 3 SCA.

5.1.2. *Measure 2 – the municipal guarantee*

- (85) The Authority considers that any aid inherent in the guarantee would be individual aid awarded to TS. The Municipality granted the guarantee to TS in 1999 for TS to secure a loan(s) from Nordea. The guarantee was, according to the information provided by the Norwegian authorities, used in 2000 and 2001. The purpose of the loan was to finance the construction of hall F. The guarantee is still in effect and expires in 2031.
- (86) As the municipal guarantee was awarded to TS in 1999, the limitation period of 10 years under Article 15(1) of Part II of Protocol 3 SCA has expired ⁽⁷⁰⁾. According to Article 15(3) of Part II of Protocol 3 SCA any potential aid granted through the measure shall therefore be deemed to be existing aid.

5.1.3. *Measure 3 – the leasehold agreements*

- (87) The leasehold agreements were concluded in 1980 and 1989 respectively. The leasehold agreement between Trondheim commune and Nidarøhallen A/S (now TS) was concluded in 1989 for a duration of 50 years. In 1980, the Municipality entered into a 40-year leasehold agreement with Trondheim Tennisklubb. Trondheim Tennisklubb financed and constructed Hall G of Trondheim Spektrum. The ownership of Hall G, including the leasehold, was transferred to Nidarøhallen A/S (now TS) in 1991 ⁽⁷¹⁾.
- (88) The Authority considers that any aid granted through these leasehold agreements, including their later use as a collateral, would constitute individual aid, which existed prior to the entry into force of the EEA Agreement. According to Article 1(b)(i) of Part II of Protocol 3 SCA, the measures would therefore constitute existing aid.

5.1.4. *Conclusion – measures 1, 2 and 3*

- (89) As any potential state aid granted through measures 1, 2 and 3 would seem to constitute existing aid, within the meaning of Article 1(b) of Part II of Protocol 3 SCA, the Authority will not further assess the state aid character of these measures in the present decision.

5.1.5. *Measure 8 – aid granted under the Gaming Fund scheme*

- (90) The funds stemming from Norsk Tipping AS are gaming funds collected, administered and distributed on the basis of the Gaming Act 1992 that entered into force on 1 January 1993, before the entry into force of the EEA Agreement.
- (91) The Authority considered in its Decision No 537/09/COL of 16 December 2009 ⁽⁷²⁾ that the activities of Norsk Tipping AS constituted an existing aid scheme. The Norwegian authorities have confirmed that no amendments have been made to the scheme since that time. The Authority considers that the funds granted to TS from Norsk Tipping AS are an application of an existing aid system. Existing aid also covers individual aid awards, which have been granted on the basis of an existing aid scheme ⁽⁷³⁾. Therefore, the Authority will not further assess the aid character of the measure in this decision. However, the Authority will take into account the contribution from the gaming funds in any compatibility assessment it may carry out in relation to the measures included in the scope of this decision.

⁽⁶⁹⁾ Article 15(2) of Part II of Protocol 3 SCA.

⁽⁷⁰⁾ This would be the case even if the limitation period would be calculated from the date of when the guarantee was last used in 2001.

⁽⁷¹⁾ Document No 887522, p. 5.

⁽⁷²⁾ Available at <http://www.eftasurv.int/media/decisions/537-09-COL.pdf>. Further, see the Authority's Decision No 225/15/COL of 10 June 2015 raising no objections to aid in the form of a transfer of land to Vålerenga Fotball, paragraph 57.

⁽⁷³⁾ Case E-14/10 *Konkurrenten.no AS v ESA* [2011] EFTA Ct. Rep. 266, paragraph 53.

5.1.6. Measure 4 – lease agreements concluded from 1999 to 2017

5.1.6.1. Introduction

- (92) The Norwegian authorities have argued that, should the Authority entertain any doubts concerning potential advantages in the lease agreements, the lease agreements concluded from 1999 to 2017 should be considered to form part of an existing aid scheme that predates the EEA Agreement. The Norwegian authorities have stated that the Municipality leased the facilities since its opening in 1963. However, the lease agreements were never formalised before 1995 ⁽⁷⁴⁾.
- (93) One of the complainants has argued that the lease agreements cannot be considered to form part of an existing aid scheme. The complainant refers to the fact that there is no law or regulation that obliges the Municipality to lease facilities for sports. According to the complainant, the recent municipal decision regarding the new and twice as high lease, illustrates the margin of discretion inherent in the conclusion of a new lease agreement. In any case, the new lease would have represented a significant amendment to the aid scheme as it entails twice as much aid as before. The complainant did not elaborate further on this issue since, in its view, the financing of the operation of the premises cannot constitute an existing aid scheme in the first place ⁽⁷⁵⁾.
- (94) The Authority takes the preliminary view that the lease agreements concluded from 1999 to 2017 do not constitute an aid scheme, for the following reasons.
- (95) Article 1(d) of Part II of Protocol 3 SCA sets out two definitions of an aid scheme:

“aid scheme” shall mean any act on the basis of which, without further implementing measures being required, individual aid awards may be made to undertakings defined within the act in a general and abstract manner and any act on the basis of which aid which is not linked to a specific project may be awarded to one or several undertakings for an indefinite period of time and/or for an indefinite amount’. (emphasis added)

- (96) The presence of an aid scheme can be based on either of those two definitions.

5.1.6.2. The first definition under Article 1(d) of Part II of Protocol 3 SCA

- (97) The first definition has three cumulative criteria, defining an aid scheme as (i) any act on the basis of which aid can be awarded, (ii) which does not require any further implementing measures, and (iii) which defines the potential aid beneficiaries in a general and abstract manner.
- (98) The Norwegian authorities first note that the main purpose underlying the construction and ongoing extension of Trondheim Spektrum was to create facilities that the municipality, or more precisely, the local Sports Council, would then distribute among the sport clubs. If not used by the sport clubs, Trondheim Spektrum’s facilities would remain unused throughout most of the year. At the same time, it would be inconceivable for TS to run a balanced budget without receiving the lease income from the Municipality, which acquires this capacity for the sole purpose of providing its citizens with free access to sports and leisure activities.
- (99) The Norwegian authorities have referred to an administrative practice and the principles underlying the lease agreements, which have remained unaltered since the entry into force of the EEA Agreement. Those are the leasing of, in principle, all of Trondheim Spektrum’s suitable capacity during 8 months of the year, the possibility for TS to offer some of this capacity on the market for third parties and at a price that is periodically adjusted to reflect, in particular, extensions of Trondheim Spektrum’s capacity.
- (100) In the view of the Norwegian authorities, this mechanism, even if not strictly legally binding, could be regarded as an ‘act’ which also defines the potential aid beneficiary, as required by Article 1(d) of Part II of Protocol 3 SCA ⁽⁷⁶⁾.
- (101) The Norwegian authorities have argued that while the Municipality negotiates the new lease contracts with TS upon expiry of the previous one, it could not deviate from the mechanism without endangering its capacity to deliver sports and leisure possibilities to its citizens. As a result, there have only been minor adaptations to the lease agreements over the years. Notwithstanding the fact that the lease agreement falls – through its responsibility for the annual budget – under the oversight of the City Council, the possible modifications are rather of a ‘technical application’ based on the principles of the act, and do not, in the view of the Norwegian authorities, convey sufficient discretion upon the Municipality to be considered as implementing measures ⁽⁷⁷⁾.

⁽⁷⁴⁾ Document No 859501, p. 23.

⁽⁷⁵⁾ Document No 868182, p. 4.

⁽⁷⁶⁾ Document No 859501, p. 24.

⁽⁷⁷⁾ The Norwegian authorities refer to the Authority’s Decision No 519/12/COL of 19 December 2012 closing the formal investigation procedure into potential aid to AS Oslo Sporveier and AS Sporveisbussene, paragraph 180.

(102) As the Norwegian authorities have stated, existing ‘aid schemes’ have been held to encompass non-statutory customary law ⁽⁷⁸⁾ and administrative practice related to the application of statutory ⁽⁷⁹⁾ and non-statutory law ⁽⁸⁰⁾. In one case, the Commission found that an aid scheme relating to *Anstaltslast and Gewährträgerhaftung* was based on the combination of an unwritten old legal principle combined with widespread practice across Germany ⁽⁸¹⁾.

(103) In a recent judgment, the General Court made the following observations on the basis of the definition of an aid scheme in Article 1(d) of Regulation (EC) No 2015/1589 ⁽⁸²⁾, as interpreted by case-law ⁽⁸³⁾:

‘First, if individual aid awards are made without further implementing measures being adopted, the essential elements of the aid scheme in question must necessarily emerge from the provisions identified as the basis for the scheme.

Secondly, where the national authorities apply that scheme, those authorities cannot have any margin of discretion as regards the determination of the essential elements of the aid in question and whether it should be awarded. For the existence of such implementing measures to be precluded, the national authorities’ power should be limited to the technical application of the provisions that allegedly constitute the scheme in question, if necessary after verifying that the applications meet the pre-conditions for benefiting from that scheme.

Thirdly, it follows from Article 1(d) of Regulation (EC) No 2015/1589 that the acts on which the aid scheme is based must define the beneficiaries in a general and abstract manner, even if the aid granted to them remains indefinite.’

(104) In the case at hand, there is no legal obligation on the Municipality to enter into a lease agreement with TS. Nor is there any legislation which provides the framework under which the lease agreements are made. Furthermore, it appears that the Municipality has, at least on some occasions, decided unilaterally how much rent it pays to TS under the lease agreements ⁽⁸⁴⁾. The complainants allege that the rent has never been based on arm’s length negotiations but decided unilaterally by the Municipal Board of the Municipality.

(105) The alleged aid measure in question is the rent paid above market terms to TS under the lease agreement. If the Municipality can decide unilaterally the level of the rent, then that affords it the discretion to decide whether to grant TS the alleged aid or not, as well as the amount of the alleged aid.

(106) It thus appears to the Authority, based on the information provided by the Norwegian authorities so far, that the administrative practice and the principles referred to by the Norwegian authorities do not constitute an ‘act on the basis of which aid can be awarded’. Moreover, it appears to the Authority that the Municipality enjoys discretion when entering into the lease agreements with TS, so that it can determine the essential elements of the potential aid in question. Should that be the case, the second criterion and the first criterion of the first definition under Article 1(d) of Part II of Protocol 3 SCA would not be fulfilled.

(107) Finally, the Norwegian authorities have not explained how the third criterion could be fulfilled by the principles and administrative practice in question.

(108) As all conditions of the first definition must be cumulatively fulfilled, the Authority takes the preliminary view that the lease agreements concluded from 1999 to 2017 do not constitute an aid scheme.

5.1.6.3. The second definition under Article 1(d) of Part II of Protocol 3 SCA

(109) The second definition has three cumulative criteria, defining an aid scheme as (i) any act on the basis of which aid which is not linked to a specific project (ii) may be awarded to one or several undertakings (iii) for an indefinite period of time and/or for an indefinite amount.

⁽⁷⁸⁾ See the Authority’s Decision No 405/08/COL of 27 June 2008 closing the formal investigation procedure with regard to the Icelandic Housing Financing Fund, section II.2.3.1.

⁽⁷⁹⁾ See Commission Decision No E-45/2000 Fiscal exemption in favour of Schiphol Group (OJ C 37, 11.2.2004, p. 13).

⁽⁸⁰⁾ The Authority’s Decision No 491/09/COL of 2 December 2009 Norsk Film group, Chapter II.2 p. 8. See also the Authority’s Decision No 075/16/COL of 20 April 2016 to propose appropriate measures regarding the use of publicly owned land and natural resources by electricity producers in Iceland, paragraph 114, and Decision No 519/12/COL of 19 December 2012 closing the formal investigation into potential aid to AS Oslo Sporveier and AS Sporveisbussene.

⁽⁸¹⁾ See Commission Decision No E-10/2000 State guarantees for public banks in Germany (OJ C 150 22.6.2002, p. 7).

⁽⁸²⁾ Article 1(d) of Regulation (EC) No 2015/1589 corresponds to Article 1(d) of Part II of Protocol 3 SCA.

⁽⁸³⁾ Judgment in *Belgium v Commission*, T-131/16 and T-263/16, EU:T:2019:91, paragraphs 85–88.

⁽⁸⁴⁾ Document No 874440, p. 8.

- (110) The Norwegian authorities have not argued that the alleged aid scheme falls within the second definition of Article 1(d) of Part II of Protocol 3 SCA. The Authority therefore lacks information to assess this.
- (111) However, the Authority notes that in line with the administrative practice and principles referred to by the Norwegian authorities, the lease agreements have been concluded for a specific time period and expire at a certain date. Moreover, the lease agreements set out the rental price for the facilities rented to the Municipality. It therefore appears to the Authority that the third condition would not be fulfilled.
- (112) As all conditions of the second definition must be fulfilled cumulatively, the Authority takes the preliminary view that the lease agreements concluded from 1999 to 2017 do not constitute an aid scheme.

5.1.6.4. Limitation period

- (113) Pursuant to Article 15(1) of Part II of Protocol 3 SCA, the powers of the Authority to recover aid are subject to a limitation period of 10 years. The limitation period shall begin on the day on which the unlawful aid is awarded to the beneficiary either as individual aid or as aid under an aid scheme. Any action taken by the Authority, with regard to the unlawful aid shall interrupt the limitation period⁽⁸⁵⁾.
- (114) In this decision, the Authority will only further assess the potential aid character of the lease agreements for which the limitation period has not expired.
- (115) The General Court has confirmed that a request for information constitutes a measure interrupting the 10-year limitation period⁽⁸⁶⁾. Furthermore, the General Court stated, in relation to an information request from the Commission that: 'When it addresses a request for information to a Member State, the Commission is informing that State that it has in its possession information concerning aid alleged to be unlawful and, if necessary, that that aid will have to be repaid. Accordingly, the simplicity of the request for information does not have the consequence of depriving it of legal effect as a measure capable of interrupting the limitation period'⁽⁸⁷⁾.
- (116) By letter dated 27 March 2017, the Authority sent the first complaint in the case to the Norwegian authorities and invited them to comment on the complaint⁽⁸⁸⁾. By that letter, the Authority informed the Norwegian authorities that it had in its possession information concerning alleged unlawful state aid and invited them to provide their comments. The Authority therefore considers that by sending the first complaint to the Norwegian authorities, it took action within the meaning of Article 15(2) of Part II of Protocol 3 SCA, and therefore interrupted the limitation period on 27 March 2017.
- (117) Accordingly, the lease agreements for which the limitation period has not expired, would appear to be following:
- (a) Lease agreement 2007 – 2008;
 - (b) Lease agreement 2009 – 2010; and
 - (c) Lease agreement 2011 (which has been renewed annually).
- (118) This is because it would seem from the information provided by the Norwegian authorities that the lease agreement entered into force on 1 January 2008⁽⁸⁹⁾, which in the absence of any indication to the contrary should be taken as the day any aid was granted under the agreement. However, it appears that the lease agreement listed by the Norwegian authorities, as preceding the 2007 – 2008 lease agreement expired on 31 December 2006. The Authority thus lacks information regarding the lease agreement in force during the year 2007. Moreover, the Authority does not have information on when the lease agreement of 2007 – 2008 was signed, and on whether the date of signing could be the date that any aid was granted under the agreement.
- (119) The Authority invites the Norwegian authorities to submit further information in this regard.

⁽⁸⁵⁾ Article 15(2) of Part II of Protocol 3 SCA.

⁽⁸⁶⁾ See judgment in *Scott v Commission*, T-366/00, EU:T:2003:113, paragraph 60: 'It follows that the mere fact that the applicant was not aware of the existence of the Commission's request for information from the French authorities beginning on 17 January 1997 [...] does not have the effect of depriving them of legal effect vis-à-vis the applicant. Consequently, the letter of 17 January 1997, sent by the Commission before the initiation of the administrative procedure and requesting further information from the French authorities, constitutes, under Article 15 of Regulation (EC) No 659/1999, a measure interrupting the 10-year limitation period'. Article 15 of Council Regulation (EC) No 659/1999 of 22 March laying down detailed rules for the application of Article 93 of the EC Treaty (no longer in force) corresponds to Article 15 of Part II of Protocol 3 SCA.

⁽⁸⁷⁾ Judgment in *Département du Loiret v Commission*, T-369/00, EU:T:2003:114, paragraphs 81 and 82.

⁽⁸⁸⁾ Document No 849708.

⁽⁸⁹⁾ Exhibit Q to Document No 859501.

5.1.7. *Conclusion – new vs. existing aid*

(120) In light of the above findings, the Authority's further assessment in this decision is limited to potential new aid entailed in measures 4 to 7 and 9, which all post-date the entering into force of the EEA Agreement and where the limitation period has not expired: That is, the lease agreements concluded from 2007 to 2017 (measure 4), the new lease agreement of 2019 (measure 5), the capital increase related to new and unexpected costs (measure 6), the financing of infrastructure costs (measure 7) and the implicit guarantee inherent in the loan agreement between TS and Nordea (measure 9).

5.2. *The concept of state aid*

(121) Article 61(1) of the EEA Agreement reads as follows:

'Save as otherwise provided in this Agreement, any aid granted by EC Member States, EFTA States or through State resources in any form whatsoever which distorts or threatens to distort competition by favouring certain undertakings or the production of certain goods shall, in so far as it affects trade between Contracting Parties, be incompatible with the functioning of this Agreement.'

(122) The qualification of a measure as aid within the meaning of this provision therefore requires the following cumulative conditions to be met: the measure must (i) be granted by the State or through state resources; (ii) confer an advantage on an undertaking; (iii) favour certain undertakings (selectivity); and (iv) be liable to distort competition and affect trade.

5.3. *State resources*

(123) Only advantages granted directly or indirectly through state resources can constitute state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement. State resources include all resources of the public sector, including municipalities⁽⁹⁰⁾.

(124) The transfer of state resources may take many forms, such as direct grants, loans, guarantees, direct investment in the capital of companies, and benefits in kind. A firm and concrete commitment to make state resources available at a later point in time is also considered a transfer of state resources. A positive transfer of funds does not have to occur; foregoing state revenue is sufficient. Waiving revenue which would otherwise have been paid to the State constitutes a transfer of state resources⁽⁹¹⁾.

(125) Measures 4 to 7 and 9 were granted by the Municipality in the form of payments under lease agreements, a capital increase, the reduction of infrastructure costs allegedly borne by a developer and as a potential implicit guarantee inherent in a loan agreement between TS and Nordea. Consequently, the measures entail the transfer of state resources.

5.4. *Advantage*

5.4.1. *Introduction*

(126) The qualification of a measure as state aid requires that it confers an advantage on the recipient. An advantage, within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement, is any economic benefit, which an undertaking could not have obtained under normal market conditions.

5.4.2. *Measure 4 – the lease agreements concluded from 2007 to 2017*

(127) The Norwegian authorities have argued that the lease agreements concluded from 2007 to 2017 are market conform and therefore do not entail an advantage within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement. The Norwegian authorities have not, however, put forward further arguments to the effect that the Municipality acted as a market investor, when entering into the lease agreement with TS.

(128) The EEA legal order is neutral with regard to the system of property ownership and does not in any way prejudice the right of EEA States to act as economic operators. However, when public authorities directly or indirectly carry out economic transactions in any form, they are subject to EEA State aid rules. Economic transactions carried out by public bodies (including public undertakings) do not confer an advantage on its counterpart, and therefore do not constitute aid, if they are carried out in line with normal market conditions⁽⁹²⁾.

⁽⁹⁰⁾ Judgment in *Germany v Commission*, C-248/84, EU:C:1987:437, and NoA, paragraph 48.

⁽⁹¹⁾ Judgment in *France v Ladbroke Racing Ltd and Commission*, C-83/98 P, EU:C:2000:248, paragraphs 48 – 51.

⁽⁹²⁾ NoA, p. 73 and 74.

- (129) The Norwegian authorities have noted that given the different sizes, equipment, design and location of other venues in Norway, it is not possible to identify a fully equivalent venue to Trondheim Spektrum⁽⁹³⁾. However, the Norwegian authorities have provided information to support its argument that the lease agreements have been market confirm.
- (130) The Municipality has provided information on how TS' pricing to third parties compares to other venues and information on prices for leasing hall capacity for sports and leisure purposes in other venues.
- (131) The Norwegian authorities have explained that Trondheim Spektrum disposes of two halls larger than 2 000 m² (Hall D and Hall F), which are particularly suited for larger fairs, concerts, conferences and similar events. Depending on the type of event, TS charges approximately NOK 70 000 to NOK 85 000 per day for the larger hall D (approximately EUR 7 230 – 8 780), and NOK 59 000 to NOK 70 000 for the somewhat smaller hall F (approximately EUR 6 100 – 7 230).
- (132) The Norwegian authorities made a comparison with leasing such facilities in other venues in Trondheim. The freemasons lodge in Trondheim, for example, charges a daily rate of only NOK 15 000 to NOK 18 000 (approximately EUR 1 550 – 1 860). This is a somewhat smaller venue, it can accommodate up to 600 persons, whereas Hall F in Trondheim Spektrum has a capacity of more than 1 000 persons.
- (133) According to the Norwegian authorities, venues located in Norwegian cities of comparable sizes charge similar rates. In Stavanger, renting of capacity similar to that of Hall F costs just above NOK 200 000 for four days, whereas Grieghallen in Bergen charges approximately NOK 300 000 for four days (approximately EUR 20 100 and 31 000). TS' prices lie just below Bergen⁽⁹⁴⁾.
- (134) The Norwegian authorities have further referred to Sotra Arena located in the municipality of Fjell, a 25 minutes drive from the city of Bergen, a venue with 12 000 m² indoor capacity. In 2016, this venue was used for trade fairs charging approximately NOK 100 000 to 125 000 for three days (approximately EUR 10 300 – 12 900) for approximately 5 000 to 7 000 m².
- (135) In view of this comparison, the Norwegian authorities state that it would appear that TS' prices for hall capacity, when rented out to third parties, are in line with market prices.
- (136) The Municipality purchases capacity from TS, sports clubs with own facilities, other state authorities (in buildings such as high-schools) and to a very limited degree, from private facilities.
- (137) The hourly rate paid by the Municipality ranges between NOK 350 and 2 046 per hour (approximately EUR 36 and 211). The hourly rate paid to TS is NOK 1 174 (approximately EUR 121)⁽⁹⁵⁾. The Norwegian authorities note that the difference in the prices can be explained by a variety of factors. Also, a number of these venues have been financed (partly) by the State and are contractually bound to provide (some) capacity at fixed rates.
- (138) Other factors, which may explain the relatively large differences in prices, are that not all daytimes are similarly valuable and not all venues are as modern, well equipped and centrally located as Trondheim Spektrum. The Norwegian authorities have explained that all of the foregoing considerations are reasons why some of the capacity that the Municipality purchases from other venues is comparatively cheap⁽⁹⁶⁾.
- (139) The Norwegian authorities provided examples of the rates charged by Vestlandshallen, a sports centre in Bergen. According to the Norwegian authorities, this venue charges approximately the same price to (non-sport club) users as the Municipality pays to TS. This is based on a calculation whereby one of TS' 'hall hours' is for a surface area of 800 m² and comprises 60 minutes. A 'quarter hall' in Vestlandshallen would be approximately 440 m² and cost NOK 940 for 90 minutes (approximately EUR 97). This would result in a theoretical price of approximately NOK 626 for 60 minutes and hence NOK 1 252 for a slightly larger surface area than the equivalent in TS (approximately EUR 65 and 129).
- (140) Moreover, the Norwegian authorities argue that the City of Bergen charges non-preferential users NOK 1 150 for one hour in Haukelandshallen, a venue comparable to Trondheim Spektrum (approximately EUR 119). Furthermore, the City of Tromsø charges up to NOK 1 940 for one hour of similar surface area in Tromsøhallen (approximately EUR 200).

⁽⁹³⁾ Document 859501, p. 17.

⁽⁹⁴⁾ Document No 859501, p. 17–18. The Norwegian authorities have further referred to a management interview with Trondheim Messeselskap AS, a company that organizes fairs all over Norway in which the Municipality was informed that Trondheim Spektrum is not perceived as a particularly cheap location. The Norwegian authorities have referred to this interview for further details on price comparison.

⁽⁹⁵⁾ Presumably by dividing the total price paid by number of hours, 14 679 522/12 500 = 1174.36.

⁽⁹⁶⁾ Document No 859501, p. 18.

- (141) The Authority notes that these prices appear to be charged for specific events whereas the assessment in the case at hand concerns an agreed price for a large amount of capacity over a long period of time.
- (142) Furthermore, as noted by the Norwegian authorities, there are important differences when it comes to comparing these venues, for example in the rental time⁽⁹⁷⁾, the quality of the facilities and the location of the venues within (or outside) the cities. In light of this, the Authority is not convinced that these examples submitted by the Norwegian authorities provide a sufficient degree of comparability to be able to establish that the lease agreements have conformed to market terms.
- (143) In order to establish whether a transaction conforms to market conditions, the transaction can be assessed in the light of the terms under which comparable transactions carried out by comparable private operators have taken place in comparable situations⁽⁹⁸⁾.
- (144) Benchmarking may not be an appropriate method to establish market prices if the available benchmarks have not been defined with regard to market considerations or if the existing prices are significantly distorted by public interventions⁽⁹⁹⁾.
- (145) Finally, there are other indications that the lease agreements have not been entered into on market terms, indicating a need for further assessment.
- (146) First, the Norwegian authorities have explained that, in the past, the rent in the lease agreements has been set, inter alia, on the basis of TS' cost structure, with a focus on putting TS in a position to pay off its loans and continue operations.
- (147) Second, in the past, there are examples where the rent has been reduced unilaterally by the Municipality, due to reasons unrelated to the use of the facilities⁽¹⁰⁰⁾.
- (148) Third, the Norwegian authorities have explained that the lease agreements have provided that TS can reclaim up to 2 000 hours annually under the lease agreements. TS can therefore use the facilities, which are otherwise reserved under the lease agreements for other purposes, for those specific hours. The Norwegian authorities have explained that TS has reclaimed 945 – 2 173 hours annually from 2010 to 2017 and that there is no mechanism for the reduction of the overall rent when TS reclaims rented hours. However, the Norwegian authorities have explained that these are hours which the Municipality for distribution purposes gains access to, but never pays for⁽¹⁰¹⁾.
- (149) In the light of the aforementioned considerations, the Authority takes the preliminary view that the lease agreements from 2007 to 2017 may have granted TS an advantage.

5.4.3. Measure 5 – the lease agreement of 2019

- (150) The Norwegian authorities have argued that the lease agreement of 2019 is market conform and therefore does not constitute an advantage in favour of TS. The Norwegian authorities have not presented arguments stating that the Municipality acted as a market investor when entering into the new lease agreement with TS.
- (151) The new lease agreement represents an increase in the rent per hour from approximately NOK 1 200 to NOK 1 700 (approximately EUR 124 to 176)⁽¹⁰²⁾. The Norwegian authorities have acknowledged that this is at the upper end of the hourly rates they have provided (hourly rates from a sample of sports facilities range from approximately NOK 350 to NOK 2 046 (approximately EUR 36 to 211))⁽¹⁰³⁾.
- (152) Trondheim Spektrum will be, following the upgrade, a modern and very centrally located facility in one of Norway's largest and fastest growing cities. In the Norwegian authorities' view, for the Authority to conclude that the lease agreement does entail an advantage, the hourly rate would have to be well above the price ranges observed in the market⁽¹⁰⁴⁾.

⁽⁹⁷⁾ As explained by the Norwegian authorities, not all daytimes are equally valuable.

⁽⁹⁸⁾ NoA, paragraph 98.

⁽⁹⁹⁾ NoA, paragraph 99.

⁽¹⁰⁰⁾ Document No 874440, p. 8. In 1994, the rent was reduced by NOK 2 million unilaterally by the City Council. The reason behind this was threefold; (i) overall economic downturn demanding overall cuts in the city budget, (ii) the City Council was focusing on elderly care, and (iii) after refinancing in 1992, TS had reduced their cost of loan-capital and was deemed able to withstand such a cut.

⁽¹⁰¹⁾ Document No 896727, p. 6.

⁽¹⁰²⁾ Numbers from 2017.

⁽¹⁰³⁾ See section 5.4.2 of this decision.

⁽¹⁰⁴⁾ Document No 1040641, p. 9.

- (153) The Norwegian authorities have further stated that the hourly rate for commercial users of Trondheim Spektrum was higher in the past (from NOK 1 000 to 1 800; approximately EUR 103 to 186) than under the municipal lease contract (NOK 1 200; approximately EUR 124). This is also expected to remain the case going forward, with an hourly rate of approximately NOK 1 700 under the new lease agreement (approximately EUR 176).
- (154) Consequently, if it were concluded that the Municipality paid a price above market levels, this would necessarily entail that the commercial users of TS would also do that. In the Norwegian authorities' view, there is no reason to assume that commercial users would pay a price above market level for the renting of hall space in Trondheim Spektrum ⁽¹⁰⁵⁾.
- (155) The Authority acknowledges that the benchmarks provided by the Norwegian authorities do enable some degree of comparison. However, as the Authority noted with regard to the lease agreements concluded from 1999 to 2017, the lease agreement concerns an annually agreed price for a large amount of capacity, whereas the hourly rates provided for other venues appear to concern situations where the venue is rented for a limited period.
- (156) Furthermore, as noted by the Norwegian authorities, the comparison entails important differences, for example in the rental time, the quality of the facilities, and the location of the venues within the cities. The Authority therefore has doubts as to whether the benchmarks provided by the Norwegian authorities can establish that the lease agreement of 2019 conforms to market terms.
- (157) The Authority therefore does not share the Norwegian authorities' view that the hourly rates observed in the market, as described by the Norwegian authorities, are sufficient at this stage, in order to exclude that the lease agreement entails an advantage to TS.
- (158) The Authority accordingly draws the preliminary conclusion that the lease agreement of 2019 concluded in 2017 may have granted an advantage to TS.

5.4.4. Measure 6 – capital increase linked to new and unexpected costs – GBER

- (159) The Norwegian authorities have granted *ad hoc* aid to TS in the form of a capital increase for an amount of NOK 55 million (approximately EUR 5,68 million) under Article 55 GBER. The Norwegian authorities have not argued that TS could have obtained the capital increase under normal market conditions. The Norwegian authorities have explained that TS cannot cover these additional costs through its existing means or through additional market financing.
- (160) Accordingly, the Authority finds that the capital increase constitutes an advantage to TS, corresponding to the full amount of the capital increase.

5.4.5. Measure 7 – financing of infrastructure costs

- (161) The precise form of the measure is irrelevant in establishing whether it confers an economic advantage on the undertaking. Not only the granting of positive economic advantages is relevant for the notion of state aid, also relief from economic burdens can constitute an advantage. The latter is a broad category, which comprises any mitigation of charges normally included in the budget of an undertaking. This covers all situations in which economic operators are relieved of the inherent costs of their economic activities ⁽¹⁰⁶⁾.
- (162) The notion of an advantage also covers situations where operators do not have to bear costs that other comparable operators normally do under a given legal order, regardless of the non-economic nature of the activity to which the costs relate ⁽¹⁰⁷⁾.
- (163) The Norwegian authorities have provided information relating to the infrastructure costs of the expansion and development of TS as described in section 4.8.
- (164) The Norwegian authorities have explained that the infrastructure improvements that are (partly) financed by the Municipality relate to measures that the Municipality would have to implement, but the project affects the timing for when the measures are implemented. Further, the Norwegian authorities have stated that it would be disproportionate to require the developer to bear these costs and would thus be contrary to Section 17-3(3) of the Planning and Building Act ⁽¹⁰⁸⁾. Moreover, they have stated that this approach is consistent with the Municipality's practice in other comparable projects ⁽¹⁰⁹⁾.

⁽¹⁰⁵⁾ Document Nos 1040641, p. 10, and 1054298, p. 5.

⁽¹⁰⁶⁾ NoA, paragraph 68.

⁽¹⁰⁷⁾ NoA, paragraph 68.

⁽¹⁰⁸⁾ *Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)* LOV-2008-06-27-71, available at <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>.

⁽¹⁰⁹⁾ Document No 1059170.

- (165) The Norwegian authorities have explained that in order to ensure proportionality of the cost allocation, the total costs that the developer must bear are benchmarked against other projects and practice (cost of contribution to public infrastructure per m² BRA ⁽¹¹⁰⁾). For a typical housing development, which tends to be a highly profitable development, experience shows that an acceptable expense per m² BRA is around NOK 2 000 (approximately EUR 207). In TS' case, there is a cost of NOK 2 081 per m² BRA (approximately EUR 215).
- (166) However, the Norwegian authorities have not provided information underlying the calculations of the division of costs and have not specified whether these calculations are based on objective criteria. The benchmark used by the Norwegian authorities does not provide full comparability as it refers to a different type of project, that is, a housing development, whereas the case at hand concerns a multifunctional infrastructure. Furthermore, it is not clear how this benchmark has been applied to other projects. The Authority therefore sees a need for a further assessment of the practice of calculating costs for these types of projects. Consequently, the Authority cannot, at this point, exclude the existence of an advantage, within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement.
- (167) The Authority thus draws the preliminary conclusion that the division and calculation of infrastructure costs, with regard to the renovation and extension of TS, may have granted TS an advantage.

5.4.6. *Measure 9 – implicit guarantee inherent in a loan agreement between Nordea and TS*

- (168) On 11 December 2017, TS signed a loan agreement for NOK 490 million (approximately EUR 50,67 million) with Nordea ⁽¹¹¹⁾. Nordea will provide the working capital during the construction period. The Norwegian authorities have explained that the Municipality is not a party to the loan agreement, nor are there any contractual obligations that require the municipality to provide financing or capital to TS ⁽¹¹²⁾.
- (169) One of the complainants has alleged that the Municipality has granted state aid to TS through the loan with Nordea, in the form of a guarantee.
- (170) As described in section 4.10, the loan agreement contains clauses, which mention the possibility for the Municipality, without acting contrary to the legislation, if necessary, to issue a guarantee for Nordea, in relation to the risk which follows any cost overruns in the construction period ⁽¹¹³⁾.
- (171) The loan agreement further contains clauses, which state that the lease agreement between TS and the Municipality cannot be changed, without Nordea's prior written approval ⁽¹¹⁴⁾. Furthermore, the loan agreement contains a condition that the Municipality owns at least 77,93 % of TS ⁽¹¹⁵⁾.
- (172) The Norwegian authorities have emphasised that the Municipality is not a party to the loan agreement and that it is Nordea that takes into account certain factual circumstances in its risk assessment and that these clauses and statements do not bind the Municipality. More specifically, the Norwegian authorities have stated that the potential structural changes in the company and potential political guidelines do not constitute a firm and concrete legal obligation that could bind the Municipality.
- (173) Similarly, the Norwegian authorities have argued that the section in the loan agreement that states that the lease agreement with the Municipality cannot be changed without Nordea's prior written consent, does not bind the Municipality. Were the lease agreement to be changed, it would be for TS to ensure that it obtains the consent of its creditor, i.e. Nordea.
- (174) As to the condition for granting and maintaining the construction loan that the Municipality owns at least 77,93 % of TS, the Norwegian authorities recall that the board of TS, which entered into the loan agreement, does not have the authority to bind its shareholders and thereby the Municipality, including a potential future sale of shares. The loan agreements reflect that Nordea is well aware of the fact that the agreement cannot bind the Municipality, given that the second section provides that change in the ownership structure without consent implies a breach of contract by TS ⁽¹¹⁶⁾.
- (175) However, the Authority finds the effects of the statements in the loan agreements unclear and can, at this point, not exclude that they provide an advantage to TS in the form of an implicit guarantee from the Municipality.
- (176) The Authority invites the Norwegian authorities to submit further information in this regard.

⁽¹¹⁰⁾ The Authority understands that 'BRA' stands for 'area of use'.

⁽¹¹¹⁾ Document No 1054294.

⁽¹¹²⁾ Document No 1054298, p. 6.

⁽¹¹³⁾ Document No 1054294, Loan Agreement between Nordea and TS, dated 11 December 2017, page 5, 'Other terms' – bullet point 3.

⁽¹¹⁴⁾ Document No 1054294, Loan Agreement between Nordea and TS, dated 11 December 2017, page 5, 'Other terms' – bullet point 4.

⁽¹¹⁵⁾ Document No 1054294, Loan Agreement between Nordea and TS, dated 11 December 2017, page 4, 'Change of ownership – mandatory mandatory early repayment' – first paragraph.

⁽¹¹⁶⁾ Document No 1054298, p. 7.

5.5. *The notion of undertaking*

- (177) In order to constitute state aid within the meaning of Article 61 of the EEA Agreement, the measure must confer an advantage on an undertaking. Undertakings are entities engaged in an economic activity, regardless of their legal status and the way in which they are financed⁽¹¹⁷⁾. Consequently, the public or private status of an entity or the fact that an entity is partly or wholly publicly owned has no bearing as to whether or not that entity is an 'undertaking' within the meaning of state aid law⁽¹¹⁸⁾.
- (178) Economic activities are activities consisting of offering goods or services on a market⁽¹¹⁹⁾. Conversely, entities that are not commercially active in the sense that they are not offering goods or services on a given market do not constitute undertakings. In general, both the construction and operation of an infrastructure constitute an economic activity in itself (and are thus subject to state aid rules) if that infrastructure is, or will be used, to provide goods or services on the market⁽¹²⁰⁾. State aid may be granted at several levels: construction, operation and use of the infrastructure⁽¹²¹⁾.
- (179) A single entity may carry out a number of activities, both economic and non-economic activities, provided that it keeps separate accounts for the different funds that it receives, so as to exclude any risk of cross-subsidisation of its economic activities by means of public funds received for its non-economic activities⁽¹²²⁾.
- (180) Trondheim Spektrum is a multifunctional facility, which hosts, inter alia, concerts, large sport events, fairs, and congresses. Further, Trondheim Spektrum is scheduled to host in 2020 the European Championship in handball for men and women. TS also rents out facilities to the Municipality, which in turn makes them available to the sport clubs.
- (181) It is undisputed that TS carries out economic activities, when hosting concerts, large sport events, fairs, congresses and other such events. Consequently, TS constitutes an undertaking within the meaning of Article 61 of the EEA Agreement, with regard to those activities.
- (182) However, the Norwegian authorities have argued that the use of TS' facilities by sport clubs cannot be considered as an economic activity, given that neither the Municipality nor TS receives any remuneration from its users. On this basis, the Norwegian authorities have argued that TS provides its services on a market on a commercial basis only in so far as it is offering its spare capacity on the markets for trade fairs, concerts and other such activities. All other activities should be classified as non-economic⁽¹²³⁾.
- (183) Even if the Municipality can be considered to be carrying out a non-economic activity by offering cost-free facilities for the Municipality's sport clubs, in principle, the entity supplying the Municipality with such facilities, might very well be carrying out economic activities when doing so. The non-economic activities relate to the services provided to the sport clubs, that is, the relationship between the Municipality and the sport clubs.
- (184) Against that background, the Authority cannot exclude, at this point, that TS is an undertaking, not only when hosting concerts, large sport events, fairs, congresses and other events, but also when renting out its facilities to the Municipality, which then provides the hall space for the Municipality's sport clubs.
- (185) In any event, TS carries out other economic activities and the Norwegian authorities have admitted that, at least in the past, no strict separation of accounts has been maintained as regards what had been considered economic and non-economic activities⁽¹²⁴⁾.
- (186) Still, the Norwegian authorities have submitted to the Authority a model developed by BDO for the separation of accounts in TS, both for the future and regarding the past. This model has now been implemented by TS.
- (187) However, the Authority does not have sufficient information at this point, based on the BDO cost allocation model and the cost projection for the future, to be convinced that the revenue from each activity covers their own set of costs.

⁽¹¹⁷⁾ Judgment in *Höfner and Elser v Macrotron*, Case C-41/90, EU:C:1991:161, paragraphs 21 – 23 and

⁽¹¹⁸⁾ Judgment in *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania v Ayuntamiento de Getafe*, Case C-74/16, EU:C:2017:496, paragraph 42.

⁽¹¹⁹⁾ Judgment in *Cassa di Risparmio di Firenze and Others*, Case C-222/04, EU:C:2006:8, paragraph 108.

⁽¹²⁰⁾ Judgment in *Mitteldeutsche Flughafen and Flughafen Leipzig-Halle v Commission*, Case C-288/11 P, EU:C:2012:821, paragraphs 40 – 43.

⁽¹²¹⁾ The Authority's Decision No 496/13/COL of 11 December 2013 concerning the financing of Harpa Concert Hall and Conference Centre, paragraph 50.

⁽¹²²⁾ Judgment in *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania v Ayuntamiento de Getafe*, Case C-74/16, EU:C:2017:496, paragraph 51.

⁽¹²³⁾ Document No 859501, p. 20.

⁽¹²⁴⁾ Document No 859501, p. 19.

- (188) Consequently, even if the renting out of TS' facilities to the Municipality for the purposes of providing cost-free facilities to the Municipality's sport clubs were to be considered non-economic, the Authority is not convinced that TS has excluded the risk that the public funds received could cross-subsidise economic activities.
- (189) In light of the above, the Authority cannot exclude that the measures assessed in this decision have provided an advantage to TS' economic activities.

5.6. **Selectivity**

- (190) To be characterised as state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement, the measure must also be selective in that it favours 'certain undertakings or the production of certain goods'. Not all measures which favour economic operators fall under the notion of aid, but only those which grant an advantage in a selective way to certain undertakings, categories of undertakings or to certain economic sectors.
- (191) The potential aid measures at issue here are individual measures addressed only to TS. The measures are therefore selective within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement.

5.7. **Impact on trade and distortion of competition**

- (192) Public support to undertakings only constitutes state aid under Article 61(1) of the EEA Agreement, if it 'distorts or threatens to distort competition' and only insofar, as it is liable to 'affect trade' between EEA States.
- (193) According to settled case-law, the mere fact that a measure strengthens the position of an undertaking compared with other undertakings competing in intra-EEA trade, is considered sufficient to conclude that the measure is likely to affect trade between EEA States and distort competition between undertakings established in other EEA States ⁽¹²⁵⁾.
- (194) To the extent that the measures assessed in this decision have not been carried out in line with normal market conditions, they have conferred an advantage on TS, which strengthens its position compared to other undertakings that it competes with.
- (195) The Authority must further consider whether the measures are liable to affect trade between EEA States. In this regard, the Union Courts have ruled that 'where State financial aid strengthens the position of an undertaking as compared with other undertakings competing in intra-[Union] trade, the latter must be regarded as affected by the aid' ⁽¹²⁶⁾.
- (196) The City of Trondheim is the third largest city in Norway located about an hour's drive from the scarcely populated areas of mid-Sweden. Trondheim Spektrum has the capacity to host large and mid-size international events, which may also be held outside the region ⁽¹²⁷⁾.
- (197) On the other hand, the Norwegian authorities have submitted that taking into consideration that the majority of the activities carried out in Trondheim Spektrum are of local character and in light of the limited extent of the activities of TS in a market, as well as the marginal aid intensity, if any, it can consequently not be foreseen that the measures would have more than, at most, a marginal effect on the conditions of cross-border investment or establishment ⁽¹²⁸⁾.
- (198) The Authority notes that an effect on trade cannot be merely hypothetical or presumed. It must be established why the measure distorts or threatens to distort competition and is liable to have an effect on trade between EEA States, based on the foreseeable effects of the measure ⁽¹²⁹⁾.
- (199) The Authority and the Commission have in a number of decisions considered that certain activities and measures, in view of their specific circumstances, have a purely local impact and consequently no effect on trade between EEA States. In those cases, the Authority and the Commission ascertained, in particular, that the beneficiary provided services to a limited area within an EEA State and was unlikely to attract customers from other EEA States and that it could not be foreseen that the measure would have more than marginal effect on the conditions of cross-border investments or establishments. Some of these decisions concerned sports and leisure facilities serving predominantly a local audience and unlikely to attract customers or investment from other EEA States ⁽¹³⁰⁾.

⁽¹²⁵⁾ Case E-6/98 *The Government of Norway v EFTA Surveillance Authority* [1999] EFTA Ct. Rep. 76, paragraph 59; and judgment in *Philip Morris v Commission*, C-730/79, EU:C:1980:209, paragraph 11.

⁽¹²⁶⁾ Judgment in *Eventech v The Parking Adjudicator*, C-518/13, EU:C:2015:9, paragraph 66.

⁽¹²⁷⁾ Document No 859501, p. 22.

⁽¹²⁸⁾ Document No 859501, p. 22.

⁽¹²⁹⁾ See, for instance, judgment in *AITEC and others v Commission*, T-447/93, T-448/93 and T-449/93, EU:T:1995:130, paragraph 141.

⁽¹³⁰⁾ See, for instance, Commission Decisions in cases N 258/2000 *Leisure Pool Dorsten* (OJ C 172, 16.6.2001, p. 16); Commission Decision 2004/114/EC of 29 October 2003 on measures in favour of non-profit harbours for recreational crafts, the Netherlands (OJ L 34, 6.2.2004, p. 63); SA.37963 – United Kingdom – Alleged State aid to Glenmore Lodge (OJ C 277, 21.8.2015, p. 3); SA.38208 – United Kingdom – Alleged State aid to UK member-owned golf clubs (OJ C 277, 21.8.2015, p. 4); the Authority's Decision No 459/12/COL of 5 December 2012 on aid to Bømlabadet Bygg AS for the construction of the Bømlabadet aqua park in the Municipality of Bømlo; and Decision No 20/19/COL of 2 April 2019 *Leangbukten Båtforenings Andelslag*.

- (200) In the case at hand, the Authority notes that even though some of the activities carried out by TS are of local character, TS also hosts events such as trade fairs, which attract foreign customers. Moreover, TS will host the European handball Championship in 2020, which can be assumed to attract foreign customers.
- (201) Finally, the market for organising international events is open to competition between venue providers and event organisers, which generally engage in activities that are subject to trade between EEA States ⁽¹³¹⁾.
- (202) In light of the above, at this stage, the Authority considers that the measures at issue threaten to distort competition and are liable to effect trade between EEA States.

6. Conclusion on the presence of aid

- (203) The Authority takes the preliminary view that measures 4 to 7 and 9, as specified above, may entail state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement.

7. Procedural requirements

- (204) Pursuant to Article 1(3) of Part I of Protocol 3 SCA: 'the EFTA Surveillance Authority shall be informed, in sufficient time to enable it to submit its comments, of any plans to grant or alter aid. [...] The State concerned shall not put its proposed measures into effect until the procedure has resulted in a final decision'.
- (205) The Norwegian authorities have not notified all of the measures in question to the Authority. The Authority therefore reaches the preliminary conclusion that the Norwegian authorities have not respected their obligations pursuant to Article 1(3) of Part I of Protocol 3 SCA, and that to the extent measures 4, 7 and 9 entail state aid, that aid is unlawful.
- (206) The Norwegian authorities notified the new lease agreement of 2019, measure 5, on 29 November 2018 ⁽¹³²⁾. The new lease agreement was signed by TS and the Municipality on 25 September and 26 October 2017 respectively and will enter into force on 1 December 2019. The Norwegian authorities have argued that the new lease agreement is conditional upon being in line with market terms ⁽¹³³⁾. It explicitly enables adaptations to bring the conditions of the agreement in line with market terms should the Authority so require. In light of this, the Authority's preliminary conclusion is that, should the lease agreement entail state aid, the Norwegian authorities have respected the requirement set out in Article 1(3) of Part I of Protocol 3 SCA. However, finding this conclusion less than certain, the Authority specifically invites the Norwegian authorities to submit further information in this regard.
- (207) Furthermore, as regards measure 6, the capital increase, the Authority notes that the Norwegian authorities have granted this aid to TS under Article 55 of the GBER ⁽¹³⁴⁾. State aid measures fulfilling all the requirements of Chapter I of the GBER, as well as the specific conditions for the relevant category of aid laid down in Chapter III of the GBER, shall be exempted from the notification requirement. However, as further explained below in section 8 of this decision, the Authority is not fully convinced that the requirements set out in Article 6(2) GBER are fulfilled in relation to this measure. Further assessment of the measure seems required. If the Authority would find that measure 6 does not fulfil the requirements of the GBER it would qualify as unlawful aid.

8. Compatibility of any aid

- (208) Should the measures 4 to 7 and 9 entail state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement, the Authority must assess whether the aid can be declared compatible with the functioning of the EEA Agreement. It is up to the Norwegian authorities to invoke possible grounds of compatibility and to demonstrate that the conditions for such compatibility are met ⁽¹³⁵⁾.
- (209) Should the Authority consider that the measures at issue entail elements of (new) aid, the Norwegian authorities are of the view that they would in any event be compatible with the EEA Agreement.

⁽¹³¹⁾ See to that effect the Authority's Decision No 496/13/COL of 11 December 2013 concerning the financing of Harpa Concert Hall and Conference Centre, paragraph 75.

⁽¹³²⁾ See further section 2.6. The Authority requested additional information from the Norwegian authorities on 28 January 2019, which the Norwegian authorities provided on 21 February 2019.

⁽¹³³⁾ Article 12 of the new lease agreement of 2019 states (in Norwegian): 'Denne avtalen forutsettes å være inngått på markedsmessige vilkår. Det tas forbehold om at avtalen vil – forut for og i avtaleperioden – justeres for å tilfredsstille eventuelle føringer/krav fra EFTAs overvåkningsorgan (ESA), og/eller andre offentlige myndigheter. Dette for at avtalen til enhver tid skal tilfredsstille markedsinvestorprinsippet.'

⁽¹³⁴⁾ See section 4.7 above.

⁽¹³⁵⁾ Judgment in *Italy v Commission*, C-364/90 EU:C:1993:157, paragraph 20.

- (210) The Norwegian authorities have noted that the Authority has recognised the promotion of sport as a common objective in a number of decisions ⁽¹³⁶⁾. Similarly, the European Commission has authorised a large number of aid measures in support of sports and multipurpose facilities ⁽¹³⁷⁾.
- (211) Further, the Norwegian authorities refer to Article 55 of the GBER which allows for aid for the construction of sports – or multipurpose infrastructure. In the Norwegian authorities' view, to some extent, TS arguably also fulfils objectives relating to culture, another well-established objective of common interest ⁽¹³⁸⁾.
- (212) The Norwegian authorities have submitted that TS will not break even without revenue from the lease agreement. The Norwegian authorities consider that there is a demonstrated need for state intervention both as regards the provision of hall capacity to sport clubs and as regards the financing of sports facilities themselves.
- (213) The Norwegian authorities submit that in their view, there is no other policy instrument that would have been equally suited to attain the objective and which would be less distortive. The only other option would be for the Municipality to construct, own and operate a similar infrastructure itself, which, in the Norwegian authorities' view, would hardly be less distortive.
- (214) The Norwegian authorities refer to previous decisions of the Authority and state that in the absence of the lease agreement, the sport clubs would evidently not gain access to free hall time in TS. Even a lower level of the lease would put the entire operation of TS at risk and thereby jeopardise both the provision of hall capacity to sport clubs and the existence of TS as such ⁽¹³⁹⁾.
- (215) As regards the incentive effect of the lease agreements, TS could not finance the projects absent the revenue stream from the municipal lease agreement. In that regard, the Norwegian authorities recall that the lease agreements, while intended to be entered into on market terms – also took account of TS' cost structure. Lower income from the Municipality would have left a hole in TS' balance sheet that other – commercial – activities may not have been able to fill. The infrastructure would also have been designed in a different manner and not have taken account of the needs of various kinds of amateur sport. In view of the forgoing, the Norwegian authorities consider that any potential aid clearly has an incentive effect ⁽¹⁴⁰⁾.
- (216) The Norwegian authorities further refer to the compatibility criteria under Article 55 of the GBER and state that the actual aid element must necessarily be lower than the thresholds in the GBER and that higher amounts could, in any event, be approved under Article 61(3)(c) of the EEA Agreement, in particular, if that aid does not lead to more than a reasonable profit, which according to current projections, is not the case. In view of this, the Norwegian authorities consider that any potential aid, inherent in the lease agreement, is proportionate and limited to the minimum necessary.
- (217) The Norwegian authorities have further stated that if any of the measures addressed would be found to constitute state aid it would be equally clear that those measures would be proportionate. The aid element would be minor in comparison to the costs of constructing and operating Trondheim Spektrum. The Norwegian authorities do not consider it meaningful to calculate a precise potential aid intensity, as undoubtedly, the vast part if not all of the public financing has benefitted TS' non-economic activities.
- (218) In any event, it is apparent from TS' income statement that it generates a large percentage of its income from sales to third parties and the Municipality takes full account of TS' other revenues when negotiating the lease agreements. As a result, the aid is limited to the minimum necessary.

⁽¹³⁶⁾ The Norwegian authorities refer to the Authority's Decision No 357/15/COL of 23 September 2015 to close the formal investigation into State aid in favour of Sandefjord Fotball AS, Decision No 225/15/COL of 10 June 2015 raising no objections to aid in the form of a transfer of land to Vålerenga Fotball, and Decision No 13/18/COL of 29 January 2018 – Templarheimen II – Aid for the construction and operation of the sports facility Templarheimen.

⁽¹³⁷⁾ The Norwegian authorities refer to Commission Decision in case SA.33728 on the financing of a new multiarena in Copenhagen.

⁽¹³⁸⁾ The Norwegian authorities refer to Article 53 of the GBER, in particular paragraph 2 thereof, and the Authority's Decision No 496/13/COL of 11 December 2013 concerning the financing of Harpa Concert Hall and Conference Centre.

⁽¹³⁹⁾ Document No 1046041, p. 13.

⁽¹⁴⁰⁾ Document No 1046041, p. 14.

- (219) The Norwegian authorities further refer to the BDO report and state that no cross-subsidisation of the commercial activities occurs. Even if the Authority refuses to exclude the presence of aid in the lease agreement, based on the benchmarks submitted by the Norwegian authorities, these benchmarks prove that the lease agreement's pricing falls within the range of what is customary in this market in Norway. In that regard, the Municipality notes that the Authority has previously accepted such benchmarks in an infrastructure case as a means to ensure the proportionality of the aid ⁽¹⁴¹⁾.
- (220) The Norwegian authorities consider that, as any aid amount would be insignificant and as TS does not undercharge its commercial users, any effect on trade between EEA States or distortion of competition would be insignificant at most. The Norwegian authorities therefore submit that a balancing test would need to result in finding any potential aid to TS compatible with the EEA Agreement ⁽¹⁴²⁾.
- (221) The Norwegian authorities state that TS in its present form is a cornerstone of the sports and cultural offer available in Trondheim, in particular, as regards free amateur sports. As for the negative effects, the BDO report supports the claim that any aid is used to finance activities of local (and most likely non-economic) character, with no spill-over to the commercial, market oriented activities that TS also performs.
- (222) According to the Norwegian authorities, it would appear common ground that private investment into facilities such as TS is rare and, in any event, insufficient. In the Norwegian authorities' view, the aid would therefore not be capable of crowding out private investment.
- (223) Further, Trondheim is geographically very isolated by European standards and thus unlikely to compete (directly) with other similar venues in Norway, or even less likely, in other EEA States. Even if that would be the case, that does not seem to have led the Authority or the Commission to question the compatibility of aid to such infrastructures. In addition, the Norwegian authorities have shown that TS does not undercharge its commercial users.
- (224) The Authority notes that aid to promote sport and culture, including aid to sport and multi-purpose infrastructure, can be declared compatible with the functioning of the EEA Agreement under certain conditions, as illustrated by Article 55 of the GBER and the decisional practice of the European Commission ⁽¹⁴³⁾ and the Authority ⁽¹⁴⁴⁾.
- (225) The possible aid measures at hand vary in nature. At this stage, the Authority does not have the information to enable it to set out the total possible amount of alleged aid granted to TS that would result from these measures. The Authority must thus conclude that it has doubts as to whether the measures would respect the principle of proportionality and be limited to what is necessary to achieve the stated objective.
- (226) Furthermore, the Authority does not have sufficient information at this point, based on the BDO cost allocation model and the cost projections for the future, to be convinced that the revenue from each activity covers their own set of costs. Consequently, the Authority cannot exclude cross-subsidization from the alleged aid measures to the other activities carried out by TS.
- (227) As to the claims of unlawful state aid granted to TS in the form of the implicit guarantee alleged to be granted in relation to the loan agreement and the alleged relief of infrastructure costs, the Norwegian authorities have not put forward any arguments, regarding possible compatibility with the functioning of the EEA Agreement, in case these measures are found to constitute state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement. The Authority invites the Norwegian authorities to submit information in this regard.
- (228) As regards the capital increase, referred to as measure 6 in this decision, the Authority notes that the Norwegian authorities have granted this aid to TS under Article 55 of the GBER ⁽¹⁴⁵⁾. The Norwegian authorities have provided information relating to the increased and extra costs pertaining to the extension and renovation of Trondheim Spektrum, which led to the capital increase being granted to TS ⁽¹⁴⁶⁾. In previous correspondence between the Authority and the Norwegian authorities, the Authority had raised the issue of whether the measure fulfilled the criteria set out in Article 6(2) of the GBER. The Norwegian authorities have stated that TS cannot complete the expansion without the requested capital. The Norwegian authorities therefore consider that the aid complies with Article 6 GBER.

⁽¹⁴¹⁾ Document No 1040641, p. 15.

⁽¹⁴²⁾ Document No 859501, p. 25.

⁽¹⁴³⁾ See e.g. Commission Decision in case SA.33728 Financing of a new multiarena in Copenhagen, Commission Decision in case SA.33618 Sweden – Uppsala arena, Commission Decision in case SA.47683 Finland – Tampere Arena.

⁽¹⁴⁴⁾ The Authority's Decision No 357/15/COL of 23 September 2015 to close the formal investigation into State aid in favour of Sandefjord Fotball AS, Decision No 225/15/COL of 10 June 2015 raising no objections to aid in the form of a transfer of land to Vålerenga Fotball, and Decision No 13/18/COL of 29 January 2018 – Templarheimen II – Aid for the construction and operation of the sports facility Templarheimen.

⁽¹⁴⁵⁾ See section 4.7 above.

⁽¹⁴⁶⁾ Document No 930813. Letter from the Norwegian authorities dated 21 September 2018.

- (229) Article 6(1) GBER states that the Regulation shall only apply to aid, which has an incentive effect. According to Article 6(2) GBER: 'Aid shall be considered to have an incentive effect if the beneficiary has submitted written application for the aid to the Member State concerned before work on the project or activity starts. The application for the aid shall contain at least the following information: a) undertaking's name and size; b) description of the project, including its start and end dates; c) location of the project; d) list of project costs; type of aid (grant, loan, guarantee, repayable advance, equity injection or other) and amount of public funding needed for the project'.
- (230) The Norwegian authorities have explained that originally the project costs were estimated to be approximately NOK 536 million (approximately EUR 55,37 million). However, the expectation now is that they will be approximately NOK 591 million (approximately EUR 61,05 million), due, in particular, to the fact that the scope of the project increased. The increased costs of NOK 55 million (approximately EUR 5,68 million) can be attributed two both, as described by the Norwegian authorities, new costs (increased scope of the project) and unexpected costs (budget overruns).
- (231) As explained by the Norwegian authorities in relation to the measure, Trondheim Spektrum has been undergoing a significant renovation and extension project since summer 2017. TS applied for a capital increase of NOK 55 million (approximately EUR 5,68 million) on 6 July 2018, and was granted the aid on 5 December 2018. It therefore seems that the aid was granted after the work on the renovation and extension project started.
- (232) In light of the above, the Authority has doubts, at this point, as to whether the measure fulfils the criteria set out in Article 6(2) GBER. The Authority invites the Norwegian authorities to provide further information in this regard.
- (233) The Norwegian authorities have not presented arguments concerning compatibility of the measure directly under Article 61(3)(c) of the EEA Agreement, in the event that it would be considered that the GBER would not be applicable to the measure. The Authority invites the Norwegian authorities to provide information in this regard.
- (234) Consequently, following its preliminary assessment, the Authority has doubts as to whether the measures could be deemed compatible under Article 61(3)(c) of the EEA Agreement.

9. Conclusion

- (235) As set out above, the Authority considers that measures 4 to 7 and 9, as described above, may constitute state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement.
- (236) The Authority has doubts as to whether these measures are compatible with the functioning of the EEA Agreement.
- (237) Consequently, and in accordance Article 4(4) of Part II of Protocol 3 SCA, the Authority is obliged to open the formal investigation procedure provided for in Article 1(2) of Part I of Protocol 3 SCA. The decision to open a formal investigation procedure is without prejudice to the final decision of the Authority, which may conclude that the measures do not constitute state aid, or that any aid is compatible with the functioning of the EEA Agreement.
- (238) The Authority, acting under the procedure laid down in Article 1(2) of Part I of Protocol 3 SCA, invites the Norwegian authorities to submit, by **Monday, 20 May 2019**, their comments and to provide all documents, information and data needed for the assessment of these measures in light of the state aid rules.
- (239) The Authority requests the Norwegian authorities to forward a copy of this decision to Trondheim Spektrum AS.
- (240) The Authority must remind the Norwegian authorities that, according to Article 14 of Part II of Protocol 3 SCA, any incompatible aid unlawfully granted to the beneficiary will have to be recovered, unless (exceptionally) this recovery would be contrary to a general principle of EEA law.

(241) If this letter contains confidential information which should not be disclosed to third parties, please inform the Authority by **13 May 2019**, identifying the confidential elements and the reasons why the information is considered to be confidential. In doing so, please consult the Authority's Guidelines on Professional Secrecy in State Aid Decisions ⁽¹⁴⁷⁾. If the Authority does not receive a reasoned request by that deadline, you will be deemed to agree to the disclosure to third parties and to the publication of the full text of the letter on the Authority's website: <http://www.eftasurv.int/state-aid/state-aid-register/>.

Done in Brussels, 16 April 2019.

For the EFTA Surveillance Authority

Bente ANGELL-HANSEN
President
Responsible College Member

Frank J. BÜCHEL
College Member

Högni KRISTJÁNSSON
College Member

Carsten ZATSCHLER
Countersigning as Director
Legal and Executive Affairs

⁽¹⁴⁷⁾ OJ L 154, 8.6.2006, p. 27 and EEA Supplement No 29, 8.6.2006, p. 1.

V

(Øvrige meddelelser)

ADMINISTRATIVE PROCEDURER

DET EUROPÆISKE PERSONALEUDVÆLGELSESKONTOR
(EPSO)**Meddelelse om almindelig udvælgelsesprøve**

(2019/C 177/05)

Det Europæiske Personaleudvælgelseskantor (EPSO) afholder følgende almindelige udvælgelsesprøve:

EPSO/AD/373/19 — ADMINISTRATORER (AD 5)

Meddelelsen om udvælgelsesprøve er offentliggjort på 24 sprog i, del *Den Europæiske Unions Tidende* C 177 A af 23. maj 2019.

Yderligere oplysninger findes på EPSO's hjemmeside: https://epso.europa.eu/home_da

PROCEDURER VEDRØRENDE GENNEMFØRELSEN AF
KONKURRENCEPOLITIKKEN

EUROPA-KOMMISSIONEN

Anmeldelse af en planlagt fusion
(Sag M.9323 — RheinEnergie/SPIE/TankE)
Behandles eventuelt efter den forenklede procedure
(EØS-relevant tekst)
(2019/C 177/06)

1. Den 16. maj 2019 modtog Kommissionen i overensstemmelse med artikel 4 i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽¹⁾ anmeldelse af en planlagt fusion.

Anmeldelsen vedrører virksomhederne:

- RheinEnergie AG (»RheinEnergie«, Tyskland)
- SPIE Deutschland & Zentraleuropa GmbH (»SPIE«, Tyskland), som tilhører SPIE Group (Frankrig).

RheinEnergie og SPIE erhverver fælles kontrol, jf. fusionsforordningens artikel 3, stk. 1, litra b), og artikel 3, stk. 4, over det nyligt oprettede joint venture TankE, som vil levere tjenesteydelser inden for elektromobilitetssektoren, navnlig anskaffelse og installation af opladningsinfrastruktur til alle typer elkøretøjer og tilhørende konsulent-, drifts- og forvaltningsydelser.

Den planlagte fusion gennemføres gennem opkøb af aktier i et nystiftet joint venture.

2. De deltagende virksomheder er aktive på følgende områder:

- RheinEnergie: et regionalt, vertikalt integreret energi- og vandforsyningselskab, der kontrolleres indirekte af byen Köln
- SPIE: leverandør af multitekniske tjenesteydelser i forbindelse med bygninger, anlæg og infrastrukturer. SPIE-gruppen tilbyder mekaniske og elektrotekniske ingeniørtjenester, forvaltningstjenester til tekniske anlæg samt informations- og kommunikationstjenester.

3. Efter en foreløbig gennemgang af sagen finder Kommissionen, at den anmeldte fusion muligvis er omfattet af fusionsforordningen. Den har dog endnu ikke taget endelig stilling hertil.

Det bemærkes, at denne sag eventuelt vil blive behandlet efter den forenklede procedure i overensstemmelse med meddelelse fra Kommissionen om en forenklet procedure for behandling af bestemte fusioner efter Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Kommissionen opfordrer alle interesserede tredjeparter til at fremsætte eventuelle bemærkninger til den planlagte fusion.

Alle bemærkninger skal være Kommissionen i hænde senest 10 dage efter offentliggørelsen af denne meddelelse. Angiv altid referencen:

M.9323 — RheinEnergie/SPIE/TankE

⁽¹⁾ EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1 (»fusionsforordningen«).

⁽²⁾ EUT C 366 af 14.12.2013, s. 5.

Bemærkningerne kan sendes til Kommissionen pr. e-mail, fax eller brev. Benyt venligst følgende kontaktoplysninger:

E-mail: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Fax +32 22964301

Postadresse:

Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Konkurrence
Registreringskontoret for fusioner
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIEN

Anmeldelse af en planlagt fusion
(Sag M.9328 — Platinum Equity Group/Multi-Color Corporation)
Behandles eventuelt efter den forenklede procedure
(EØS-relevant tekst)
(2019/C 177/07)

1. Den 8. maj 2019 modtog Kommissionen i overensstemmelse med artikel 4 i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽¹⁾ anmeldelse af en planlagt fusion.

Anmeldelsen vedrører følgende virksomheder:

- Platinum Equity Group (USA)
- Multi-Color Corporation (USA).

Platinum Equity Group (»Platinum Equity«) erhverver kontrol, jf. fusionsforordningens artikel 3, stk. 1, litra b), over hele Multi-Color Corporation (»MCC«).

Den planlagte fusion gennemføres gennem opkøb af aktier.

2. De deltagende virksomheder er aktive på følgende områder:

- Platinum Equity: fusioner, opkøb og drift af virksomheder, der tilbyder tjenester og løsninger til kunder i en række forskellige erhverv, herunder informationsteknologi, telekommunikation, logistik, metaltjenester, produktion og distribution
- MCC: produktion og levering af etiketter til erhvervskunder i en række sektorer, herunder: rengøringsmidler og produkter til personlig pleje, føde- og drikkevarer, sundhedspleje, specialområder, varige forbrugsgoder og vin og spiritus.

3. Efter en foreløbig gennemgang af sagen finder Kommissionen, at den anmeldte fusion muligvis er omfattet af fusionsforordningen. Den har dog endnu ikke taget endelig stilling hertil.

Det bemærkes, at denne sag eventuelt vil blive behandlet efter den forenklede procedure i overensstemmelse med meddelelse fra Kommissionen om en forenklet procedure for behandling af bestemte fusioner efter Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Kommissionen opfordrer alle interesserede tredjeparter til at fremsætte eventuelle bemærkninger til den planlagte fusion.

Alle bemærkninger skal være Kommissionen i hænde senest 10 dage efter offentliggørelsen af denne meddelelse. Angiv altid referencen:

M.9328 — Platinum Equity Group/Multi-Color Corporation

Bemærkningerne kan sendes til Kommissionen pr. e-mail, fax eller brev. Benyt venligst følgende kontaktoplysninger:

E-mail: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Fax +32 22964301

Postadresse:

Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Konkurrence
Registreringskontoret for fusioner
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIEN

⁽¹⁾ EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1 (»fusionsforordningen«).

⁽²⁾ EUT C 366 af 14.12.2013, s. 5.

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)



Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA